

บทที่ ๒

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่องการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต ๓ ครั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาเอกสารแนวคิดทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

๒.๑ แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับหลักธรรมาภิบาล

๒.๑.๑ ความหมายของธรรมาภิบาล

๒.๑.๒ ความสำคัญของธรรมาภิบาล

๒.๒ แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษา

๒.๒.๑ ความหมายการบริหารสถานศึกษา

๒.๒.๒ ขอบข่ายการบริหารสถานศึกษา

๒.๒.๓ การบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล

๒.๓ บริบทของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต ๓

๒.๔ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

๒.๕ กรอบแนวคิดในการวิจัย

๒.๑ แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับหลักธรรมาภิบาลการบริหารสถานศึกษา

๒.๑.๑ ความหมายของธรรมาภิบาล

บวรศักดิ์ อุวรรณโณ กล่าวไว้ว่า ธรรมาภิบาล มาจากคำว่า ธรรมะ และ อภิบาล ซึ่งภาษาอังกฤษใช้คำว่า Good และ Governance เมื่อนำมารวมกันก็หมายถึง การบริหารจัดการที่ดี ทำให้ผู้มีส่วนได้เสียทุกคนทุกกลุ่ม Stakeholder ได้ในสิ่งที่เขาควรจะได้ด้วยวิธีการบริหารที่โปร่งใส ตรวจสอบได้ มีความรับผิดชอบ ยึดมั่นในหลักคุณธรรม และตอบสนองความต้องการของคนที่เกี่ยวข้องอย่างมีประสิทธิภาพ^๑

^๑ บวรศักดิ์ อุวรรณโณ, การสร้างธรรมาภิบาล (Good Governance) ในสังคมไทย, (กรุงเทพมหานคร : วิญญูชน, ๒๕๔๒), หน้า ๗๖.

สมเกียรติ บุญอยู่ บัญชา ได้ให้ความหมายของ ธรรมนูญว่า คำว่า Good Governance มีการใช้คำศัพท์อยู่หลายคำ ได้แก่ ธรรมนูญ การปกครองที่ดี ธรรมรัฐ อย่างไรก็ตาม Good Governance โดยศัพท์หมายถึง กติกา หรือกฎเกณฑ์การบริหารปกครองที่ดี เหมาะสมเป็นธรรม ที่ใช้ในการธำรงรักษาสังคม บ้านเมืองและสังคม อันหมายถึง การจัดการบริหารทรัพยากรและสังคมที่ดีในทุกๆ ด้าน และทุกๆ ระดับ รวมถึงการจัดระบบองค์กรและกลไกของคณะรัฐมนตรี ส่วนราชการ องค์กรของรัฐ และรัฐบาลที่ไม่ใช่ส่วนราชการ การบริหารราชการส่วนภูมิภาคและส่วนท้องถิ่น องค์กรที่ไม่ใช่รัฐบาล องค์กรเอกชน ชมรมและสมาคมเพื่อกิจกรรมต่างๆ นิติบุคคล และภาคประชาสังคม^๒

ชนะศักดิ์ ยุวบูรณ์ ได้กล่าวไว้ว่า Good Governance เป็นแนวคิดของธนาคารโลกที่ใช้ในการกำหนดนโยบายการให้กู้เงินกับประเทศกำลังพัฒนา คำนิยามความหมายของ Good Governance ระบบบริหารจัดการที่ดีในระบบราชการไทย แนวทางการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี ซึ่งควรส่งเสริมให้สังคมไทยอยู่บนพื้นฐานหลักสำคัญ ๖ ประการ คือ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า นอกจากนี้ยังกล่าวถึงกลยุทธ์การบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี ที่ต้องมีการปฏิรูป บทบาทหน้าที่ โครงสร้างและกระบวนการทำงานของหน่วยงานและกลไกการบริหารภายในภาคธุรกิจเอกชน ต้องมีการปฏิรูปและสนับสนุนให้หน่วยงานเอกชนมีกติกางานที่โปร่งใสต่อลูกค้า มีความรับผิดชอบต่อสังคม^๓

ชัยอนันต์ สมุทรวานิช ได้ให้ความหมายหลักธรรมนูญ หรือการจัดการที่ดีโดยหลักสากลจะประกอบด้วยคุณสมบัติ ดังนี้^๔

๑. ความรับผิดชอบต่อสาธารณชน หมายถึงการมีความรับผิดชอบต่อส่วนรวม
๒. ความโปร่งใส หมายถึง สาธารณชนสามารถเข้าถึงข้อมูลต่างๆ ได้
๓. ความมั่นใจ หมายถึง การมีหลักการที่แน่นอนเป็นธรรมที่ทำให้สาธารณชนมั่นใจ
๔. การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง ประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินการในด้านกิจการของรัฐ

^๒ สมเกียรติ บุญอยู่ บัญชา, รายงานการศึกษา เรื่อง ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี, วารสารการศึกษา, (กรุงเทพมหานคร : ๒๕๔๕), หน้า ๘.

^๓ ชนะศักดิ์ ยุวบูรณ์, กระทรวงมหาดไทยกับการบริหารจัดการที่ดี, (กรุงเทพมหานคร : บพิธการพิมพ์, ๒๕๔๓), หน้า ๑๒.

^๔ ชัยอนันต์ สมุทรวานิช, ธรรมนูญแห่งชาตินิติศาสตร์กฎหมายประเทศไทย, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์สายธาร, ๒๕๔๑), หน้า ๑๐.

ปัญญา ฉายะจินดาวงศ์ และรัชณี ภูตระกูล ได้เขียนหนังสือเรื่องธรรมาภิบาลกับสังคมไทย มีใจความตอนหนึ่งว่า ธรรมาภิบาล (Good Governance) หมายถึง การบริหารจัดการทรัพยากรทางเศรษฐกิจและสังคม เพื่อการพัฒนาของประเทศ โดยมีการเชื่อมโยงองค์ประกอบทั้ง ๓ ส่วนของสังคม คือ ภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม และให้มีการสนับสนุนซึ่งกันและกันอย่างสร้างสรรค์ ก่อให้เกิดความสัมพันธ์ระหว่างเศรษฐกิจ สังคม การเมืองอย่างสมดุล ส่งผลให้สังคมดำรงอยู่ร่วมกันอย่างสันติ ตลอดจนมีการใช้อำนาจในการพัฒนาประเทศชาติให้เป็นไปอย่างมั่นคง ยั่งยืน และมีเสถียรภาพ^๕

อานันท์ ปันยารชุน ได้อธิบายถึงคำว่า ธรรมรัฐ ว่าเป็นคำที่อยู่ในระบบการปกครองมานานแล้วและยังคงได้รับความสนใจอย่างมากในปัจจุบัน ยกตัวอย่าง ประเทศสิงคโปร์ ซึ่งเป็นประเทศที่มีการจัดการทุกอย่างได้ดีที่สุดประเทศหนึ่ง ทั้งที่ไม่ได้ใช้ระบอบประชาธิปไตยในการปกครองประเทศ จากการที่สิงคโปร์ยึดถือเอา Good Governance เป็นหลักในการปกครอง เริ่มต้นที่การมีส่วนร่วมของประชาชน ทั้งด้านการรับรู้และแสดงความคิดเห็น ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลที่เป็นข้อเท็จจริงได้ ซึ่งเป็นหน้าที่ของรัฐบาลที่ต้องเปิดเผย ความชอบธรรมของระบบกฎหมาย ซึ่งหากประเทศไทยนำเอาแนวทางนี้มาใช้ทั้งในภาครัฐและภาคเอกชนทั้งหมดได้ ก็จะทำให้ประเทศรอดพ้นจากวิกฤต และได้เสนอแนะว่า หลักธรรมาภิบาลในสถาบันการศึกษาควรมีองค์ประกอบ^๖ ดังนี้

๑. ความเป็นอิสระในการบริหารจัดการ และความเป็นอิสระในนโยบายการศึกษา
๒. ความรับผิดชอบในการตัดสินใจของตนเอง
๓. การสนองตอบความต้องการของสังคม
๔. คุณภาพการศึกษา หมายรวมถึง คุณภาพของอาจารย์ นักศึกษา และหลักสูตร มีงบประมาณรายได้และรายจ่าย

สรุป ธรรมาภิบาล หมายถึง การบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี กลไก เครื่องมือ และแนวทางการดำเนินงานที่เชื่อมโยงกันของภาคเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง โดยเน้นความจำเป็นของการสร้างความร่วมมือจากภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชนอย่างจริงจังและต่อเนื่อง เพื่อให้ประเทศมีพื้นฐานระบอบประชาธิปไตยที่เข้มแข็ง มีความชอบธรรมของกฎหมาย มีโครงสร้างและกระบวนการการบริหารที่มีประสิทธิภาพ มีความโปร่งใส มีส่วนร่วม และสามารถตรวจสอบได้ อันเป็นคุณลักษณะสำคัญของศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์และการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

^๕ ปัญญา ฉายะจินดาวงศ์ และ รัชณี ภูตระกูล, **ธรรมาภิบาล (Good Governance) กับสังคมไทย**, (กรุงเทพมหานคร : บพิธการพิมพ์, ๒๕๔๙), หน้า ๓.

^๖ อานันท์ ปันยารชุน, **มุมมองนายอานันท์**, (กรุงเทพมหานคร : มติชน, ๒๕๔๒), หน้า ๒๒.

๒.๑.๒ ความสำคัญของธรรมาภิบาล

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้ให้ความสำคัญของหลักธรรมาภิบาลไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๐ (พ.ศ. ๒๕๕๐ – ๒๕๕๔) โดยกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศไว้ ๕ ยุทธศาสตร์ ซึ่งธรรมาภิบาลอยู่ในยุทธศาสตร์ข้อที่ ๕ คือ การเสริมสร้างธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการประเทศ มุ่งเสริมสร้างความเป็นธรรมในสังคมอย่างยั่งยืน^๗

ประพัฒน์ โปธิวรคุณ กล่าวว่า ปัจจุบันแนวคิดธรรมาภิบาลเป็นที่ยอมรับและแพร่หลายมากขึ้น ประเทศต่าง ๆ โดยเฉพาะประเทศกำลังพัฒนาหรือแม้แต่ประเทศที่พัฒนาแล้วก็ตาม ต่างมีความต้องการธรรมาภิบาลเพิ่มมากขึ้น จึงทำให้หลักธรรมาภิบาลกลายเป็นมาตรฐานสากลที่บ่งชี้ถึงระดับการพัฒนาของประเทศ ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง หากสร้างธรรมาภิบาลให้เกิดขึ้นได้ ย่อมหมายถึงการได้รับการยอมรับและเชื่อถือระหว่างประเทศมากยิ่งขึ้น^๘

ยุทธ วรรณธรร กล่าวว่า ประโยชน์และความสำคัญของธรรมาภิบาลไว้ว่า ธรรมาภิบาล จะช่วยลดปัญหาการฉ้อราษฎร์บังหลวง และส่งเสริมให้คนมีความซื่อสัตย์สุจริต^๙

ไชยวัฒน์ คำชู ได้กล่าวถึง ธรรมาภิบาลช่วยให้เราสามารถระบุลักษณะ และปรับปรุงพฤติกรรมต่าง ๆ ที่ถือว่าการจัดการบริหาร และการปกครองที่ไม่มีคุณภาพได้อย่างทันทั่วทั้งที่ เช่น ๑) ความล้มเหลวในเรื่องส่วนตัว หรือประโยชน์ส่วนตัว ๒) ความล้มเหลวของกรอบกฎหมายที่ขัดต่อหลักธรรมาภิบาล ๓) มีการออกกฎหมายหรือระเบียบมากเกินไป ๔) การตัดสินใจที่ขาดความโปร่งใส ๕) ขาดกฎ กติกา มารยาท และการดำเนินนโยบายปราศจากการพิจารณาที่ชัดเจน เป็นต้น^{๑๐}

พลอ.เปรม ติณสูลานนท์ ประธานองคมนตรีและรัฐบุรุษ ได้กล่าวปาฐกถาพิเศษเรื่องจริยธรรมของการบริหารภาครัฐ เมื่อวันที่ ๙ กรกฎาคม ๒๕๔๘ ที่สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ ในการจัดงานครบรอบ ๕๐ ปี คณะรัฐประศาสนศาสตร์ กล่าวว่า การบริหารต้องพูดถึงผู้บริหาร เพราะเป็นเรื่องที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวโยงกันบางกรณีเป็นเรื่องเดียวกันจริยธรรมของการบริหารภาครัฐจะไม่มีทางเกิดผลสำเร็จได้ ถ้าผู้บริหารไม่มีจริยธรรมการใช้จริยธรรมและคุณธรรมในการบริหารงานภาครัฐภาคเอกชน ผู้บริหารจะต้องมีจิตสำนึกที่จะนำสิ่งที่ดีไปใช้และขจัดสิ่งที่ไม่ดีให้หมดไป สิ่งเหล่านี้ คือ^{๑๑}

^๗ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๐ พ.ศ. ๒๕๕๐ – ๒๕๕๔, หน้า ๒๕.

^๘ ประพัฒน์ โปธิวรคุณ, หลักในการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี ส่งเสริมการปฏิรูปการศึกษา, (นครปฐม : สถาบันพัฒนาผู้บริหารการศึกษา, ๒๕๔๔), หน้า ๔.

^๙ ยุทธ วรรณธรร, การบริหารกับธรรมาภิบาล, (กรุงเทพมหานคร : มติชน, ๒๕๔๔), หน้า ๑๑.

^{๑๐} ไชยวัฒน์ คำชู, ธรรมาภิบาล, (กรุงเทพมหานคร : น้าฝน, ๒๕๔๕), หน้า ๓๘.

^{๑๑} เปรม ติณสูลานนท์, พล.อ., จริยธรรมการบริหารภาครัฐ, มติชน, (๑๑ กรกฎาคม ๒๕๔๘) : ๒.

๑. ความซื่อสัตย์ เป็นจริยธรรมทั้งของการบริหารภาครัฐและของผู้บริหารความซื่อสัตย์ไม่ได้หมายถึง การประพฤติปฏิบัติถูกต้องตามกฎหมายเท่านั้นแต่ต้องตามจริยธรรมและศีลธรรมด้วย

๒. กฎหมาย เป็นที่ยอมรับกันว่า กฎหมายไม่สามารถอุดช่องโหว่การบริหารผู้บริหารที่จะแสวงหาผลประโยชน์ให้แก่ตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ กฎหมายวางมาตรฐานขั้นต่ำของการประพฤติมิชอบไว้เท่านั้น แต่มาตรฐานทางจริยธรรมในเรื่องของการประพฤติชอบและความซื่อสัตย์นั้นสูงกว่ากฎหมาย

๓. ความเป็นธรรม บอกยากกว่าความเป็นธรรมคืออะไร บ้างว่าความเป็นธรรมอยู่ที่จิตสำนึกของผู้บริหาร ก็ไม่น่าจะถูกนัก เพราะผู้บริหารลำเอียงได้ ถ้าคนส่วนใหญ่ได้ประโยชน์สูงสุดถือว่าเป็นธรรม

๔. ประสิทธิภาพเป็นเรื่องเข้าใจง่ายและจริยธรรมของการบริหารที่ถกเถียงกันเกี่ยวกับเรื่องนี้คือ ในตัวประสิทธิภาพเองอาจไม่สอดคล้องกับจริยธรรม กรณีนี้จริยธรรมมีความสำคัญมากเราสามารถหาหนทางที่จะให้ประสิทธิภาพไปด้วยกันได้กับจริยธรรม ไม่ว่าจะเป็นเรื่องความซื่อสัตย์ ความโปร่งใส หรือความเป็นธรรม

๕. ความโปร่งใสเป็นเรื่องเข้าใจง่ายและเป็นจริยธรรมของการบริหารเช่นเดียวกัน ปัจจุบันมีการเรียกร้องหาความโปร่งใสกันมาเพื่อให้ประชาชนตรวจสอบการบริหารภาครัฐได้เรามีบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญและในพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารบัญญัติให้รัฐเปิดเผยข้อมูลอันเป็นสาธารณประโยชน์แก่ประชาชน การหลีกเลี่ยงไม่เปิดเผยข้อมูลถือได้ว่าขัดจริยธรรม

๖. ความมั่นคงของรัฐ เราใช้จริยธรรมในการบริหารงานเพื่อผลประโยชน์ของรัฐ ความมั่นคงของรัฐคือ ผลประโยชน์ของรัฐ ความมั่นคงของรัฐ คือ ประโยชน์ของรัฐอย่างหนึ่งการใช้จริยธรรมการบริหารความมั่นคงอาจกระทบสิทธิและเสรีภาพของประชาชน จึงหาความสมดุลให้ได้

๗. ค่านิยมของคนไทยส่วนใหญ่ยังเชื่อว่าความร่ำรวยสร้างชื่อเสียงเกียรติยศและฐานะได้ จึงมีคนจำนวนไม่น้อยรีบสร้างความร่ำรวยโดยไม่แยแสต่อจริยธรรม

จากที่กล่าวมา ธรรมภิบาล มีความสำคัญ มีความจำเป็นและเป็นประโยชน์มากในการบริหารจัดการในองค์กรทุกองค์กรให้ประสบผลสำเร็จตามความมุ่งหวัง เปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนของประชาชนที่เกี่ยวข้องเข้ามาตรวจสอบได้ เป็นวิธีการป้องกันไว้ก่อนด้วย และยังช่วยให้การบริหารเป็นที่ยอมรับของประชาชน และเป็นการลดทุจริต ความขัดแย้ง ลดหรือแก้ปัญหาที่เรื้อรังขององค์กรหรือหน่วยงานได้เป็นอย่างดี

ตารางที่ ๒.๑ สรุปแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับหลักธรรมาภิบาล

นักวิชาการ / นักวิจัย	แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับหลักธรรมาภิบาล
บวรศักดิ์ อุวรรณโณ	การบริหารจัดการที่ดี ทำให้ผู้มีส่วนได้เสียทุกคนทุกกลุ่ม ได้ในส่วนที่เขาคควรจะได้ด้วยวิธีการบริหารที่โปร่งใส ตรวจสอบได้ มีความรับผิดชอบ ยึดมั่นในหลักคุณธรรม และตอบสนองความต้องการของคนที่เกี่ยวข้องอย่างมีประสิทธิภาพ
สมเกียรติ บุญญะบัญชา	กติกา หรือกฎเกณฑ์การบริหารปกครองที่ดี เหมาะสม เป็นธรรม ที่ใช้ในการธำรงรักษาสังคม บ้านเมืองและสังคม อันหมายถึง การจัดการบริหารทรัพยากรและสังคมที่ดีในทุกๆ ด้าน และทุกๆ ระดับ รวมถึงการจัดระบบองค์กรและกลไกของหน่วยงานภาครัฐและเอกชน
ชนะศักดิ์ ยุวบูรณ์	ระบบบริหารจัดการที่ดีในระบบราชการไทย แนวทางการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี ซึ่งควรส่งเสริมให้สังคมไทยอยู่บนพื้นฐานหลักสำคัญ ๖ ประการ คือ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า รวมถึงกลยุทธ์การบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี ที่ต้องมีการปฏิรูป บทบาทหน้าที่ โครงสร้างและกระบวนการทำงานของหน่วยงานที่โปร่งใสและ มีความรับผิดชอบต่อสังคม
ชัยอนันต์ สมุทรวานิช	๑. การมีความรับผิดชอบต่อส่วนรวม ๒. สาธารณชนสามารถเข้าถึงข้อมูลต่างๆ ได้ ๓. การมีหลักการที่แน่นอนเป็นธรรมที่ทำให้สาธารณชนมั่นใจ ๔. ประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินการในด้านกิจการของรัฐ
ปัญญา ฉายะจินดาวงศ์ และรัชนี ภู่อะกุล	การบริหารจัดการทรัพยากรทางเศรษฐกิจและสังคม เพื่อการพัฒนาของประเทศ โดยมีการเชื่อมโยงกันทั้ง ภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม และให้มีการสนับสนุนซึ่งกันและกันอย่างสร้างสรรค์ ก่อให้เกิดความสัมพันธ์ระหว่างเศรษฐกิจ สังคม การเมืองอย่างสมดุล ส่งผลให้สังคมดำรงอยู่ร่วมกันอย่างสันติ ตลอดจนมีการใช้อำนาจในการพัฒนาประเทศชาติให้เป็นไปอย่างมั่นคงยั่งยืน และมีเสถียรภาพ

นักวิชาการ / นักวิจัย	แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับหลักธรรมาภิบาล
อานันท์ ปันยารชุน	๑. ความเป็นอิสระในการบริหารจัดการ และความเป็นอิสระในนโยบายการศึกษา ๒. ความรับผิดชอบในการตัดสินใจของตนเอง ๓. การสนองตอบความต้องการของสังคม ๔. คุณภาพการศึกษา หมายรวมถึง คุณภาพของอาจารย์ นักศึกษา และหลักสูตร มีงบประมาณรายได้และรายจ่าย
สำนักงานคณะกรรมการ พัฒนาการเศรษฐกิจและสังคม แห่งชาติ	การเสริมสร้างธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการประเทศ มุ่งเสริมสร้างความเป็นธรรมในสังคมอย่างยั่งยืน
ประพัฒน์ โปธิ์วรคุณ	หลักธรรมาภิบาลเป็นมาตรฐานสากลที่บ่งชี้ถึงระดับการพัฒนาของประเทศ ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง หากสร้างธรรมาภิบาลให้เกิดขึ้นได้ ย่อมหมายถึงการได้รับการยอมรับและเชื่อถือระหว่างประเทศมากยิ่งขึ้น
ยุทธ วรรณิธราร	ธรรมาภิบาลจะช่วยลดปัญหาการฉ้อราษฎร์บังหลวง และส่งเสริมให้คนมีความซื่อสัตย์สุจริต
ไชยวัฒน์ คำชู	ธรรมาภิบาลช่วยให้เราสามารถระบุลักษณะ และปรับปรุงพฤติกรรมต่าง ๆ ที่ถือว่าการจัดการบริหาร และการปกครองที่ไม่มีคุณภาพได้อย่างทันท่วงที

๒.๒ แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารจัดการสถานศึกษา

๒.๒.๑ ความหมายการบริหารสถานศึกษา

กิตติมา ปรีดีติลล ได้กล่าวว่า การบริหารสถานศึกษา หมายถึง การดำเนินการทุกอย่างในสถานศึกษาตั้งแต่การบริหารงานวิชาการ การบริหารงานบุคคล การบริหารงานอาคารสถานที่ การบริหารงานธุรการและการเงิน การบริหารงานกิจการนักเรียนและนักศึกษา และงานด้านความสัมพันธ์กับชุมชน^{๑๒}

อมรชัย ตันติเมธ กล่าวไว้ว่า การบริหารสถานศึกษา หมายถึง การร่วมมือกันดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ทั้งด้านบุคลิกภาพ ความรู้ ความสามารถ พฤติกรรม และคุณธรรม ตลอดจนคำนึง

^{๑๒} กิตติมา ปรีดีติลล, การบริหารและการนิเทศการศึกษาเบื้องต้น, (กรุงเทพมหานคร : อักษรพิพัฒน์, ๒๕๔๒), หน้า ๑๓.

ให้ตรงกับความต้องการของสังคม สามารถเป็นสมาชิกที่ดีและมีประสิทธิภาพของสังคมโดยใช้กระบวนการและทรัพยากรต่าง ๆ ทั้งที่เป็นระเบียบและไม่เป็นระเบียบ^{๑๓}

กานต์ ภูณาสล กล่าวไว้ว่า การบริหารสถานศึกษา หมายถึง การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานที่สำคัญและจำเป็นสำหรับทุกคน เพื่อปลูกฝังให้ผู้เรียนเป็นพลเมืองที่ดี มีคุณธรรม มีความรู้ และความสามารถ ดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขสมควรแก่สภาพของตน^{๑๔}

นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์ ให้ความหมายการบริหารโรงเรียนไว้ว่า หมายถึง กิจกรรมต่าง ๆ ที่บุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไปร่วมมือกันดำเนินการ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างใดอย่างหนึ่ง หรือหลายอย่างที่บุคคลร่วมกำหนด โดยใช้กระบวนการอย่างมีระเบียบ และใช้ทรัพยากร ตลอดจนเทคนิคต่าง ๆ ที่เหมาะสม ผู้บริหารโรงเรียนมีภารกิจที่ต้องปฏิบัติทั้งในโรงเรียน และนอกโรงเรียน ในการดำเนินงาน ๕ ประการ คือ^{๑๕}

๑. การให้โอกาสทางการศึกษาหรือปรับปรุงการศึกษาในโรงเรียนหรือบริหารงานวิชาการ
๒. บริหารงานบุคลากรในโรงเรียน
๓. บริหารงานเกี่ยวกับชุมชนและการประชาสัมพันธ์โรงเรียน
๔. บริหารงานเกี่ยวกับอาคารสถานที่ ธุรการ การเงิน และการให้บริการ
๕. บริหารงานกิจการนักเรียน

รุ้งทิวา จักรกร ได้ให้ความหมาย ของการบริหารโรงเรียนว่า หมายถึง การดำเนินการ ของกลุ่ม ความสามารถ ทักษะคติ พฤติกรรม ค่านิยม คุณธรรมเพื่อให้บุคคลดังกล่าวเป็นสมาชิกที่ดี และมีประสิทธิภาพของสังคม โดยกระบวนการต่าง ๆ ทั้งที่เป็นระเบียบแบบแผนทั้งในโรงเรียนและนอกโรงเรียน^{๑๖}

ภิญโญ สาร ให้ความหมายการบริหารโรงเรียนว่า กิจการต่าง ๆ ที่บุคคลหลายคนร่วมมือกันดำเนินการเพื่อพัฒนาเด็ก เยาวชน ประชาชนหรือสมาชิกในสังคมในทุก ๆ ด้าน เช่น ความสามารถ ทักษะคติ พฤติกรรม ค่านิยม คุณธรรม เพื่อให้บุคคลดังกล่าวเป็นสมาชิกที่ดีและมี

^{๑๓} อมรชัย ตันติเมธ, **การบริหารสถานศึกษาปฐมวัย**, (นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, ๒๕๔๒), หน้า ๑๐.

^{๑๔} กานต์ ภูณาสล, **การประถมศึกษา**, (กาญจนบุรี : สถาบันราชภัฏกาญจนบุรี, ๒๕๔๒), หน้า ๓.

^{๑๕} นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์, **ก้าวเข้าสู่ผู้บริหารการศึกษา**, (กรุงเทพมหานคร : บพิธการพิมพ์, ๒๕๔๐), หน้า ๑๒๘.

^{๑๖} รุ้งทิวา จักรกร, **การบริหารโรงเรียน**, (กรุงเทพมหานคร : ๒๕๒๘), หน้า ๑๓๘.

ประสิทธิภาพของสังคม โดยกระบวนการต่าง ๆ ทั้งที่เป็นระเบียบแบบแผนทั้งในโรงเรียนและนอกโรงเรียน^{๑๗}

เมธี ปลัณณานนท์ มีความเห็นว่า การบริหารสถานศึกษา เป็นการใช้ทั้งศาสตร์และศิลป์ ในการดำเนินการบริหารหรือการบริการด้านการปกครอง การเรียนการสอน และการปรับปรุง แก้ไข เกี่ยวกับการศึกษาร่วมกับผู้อื่น เพื่อให้การเรียนการสอนดำเนินไปด้วยดีมีประสิทธิภาพตาม จุดมุ่งหมายของการศึกษา^{๑๘}

ฮอยและเซอร์ซีว (Hoy and Cecil) อธิบายไว้ว่า การบริหารโรงเรียนเป็นการบริหาร บุคลากรทางการศึกษา ครู นักเรียน เพื่อให้ความร่วมมือร่วมแรงร่วมใจในการปฏิบัติงานในโรงเรียนให้ บุคคลทั้ง ๓ กลุ่มเห็นด้วยและดำเนินตามข้อตกลงที่วางไว้และพึงยึดปฏิบัติโดยเคร่งครัด^{๑๙}

จากที่กล่าวมา การบริหารจัดการสถานศึกษา หมายถึง การดำเนินการทุกอย่างใน สถานศึกษาตั้งแต่การบริหารงานวิชาการ การบริหารงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการ บริหารทั่วไปตามกระบวนการบริหารจัดการศึกษาของสถานศึกษา โดยเริ่มจากการวางแผน การ วินิจฉัยสั่งการ การอำนวยการ การควบคุมและการจัดการต่าง ๆ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของ สถานศึกษา

๒.๒.๒ ขอบข่ายการบริหารสถานศึกษา

การบริหารสถานศึกษา เป็นบริบทที่เกี่ยวกับการบริหาร และจัดการด้านการศึกษาเล่าเรียนให้แก่เด็กและเยาวชน ซึ่งเป็นการจัดกิจกรรมที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง และได้รับการ สนับสนุน ส่งเสริมจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง เพราะขอบข่ายของการบริหารสถานศึกษาหรือโรงเรียนนั้น จะต้องกระทำอย่างเป็นระบบและได้มาตรฐาน ดังนั้นจึงมีหน่วยงานและนักวิชาการหลายท่านได้ให้ แนวคิดเกี่ยวกับขอบข่ายของการบริหารงานสถานศึกษา หรือโรงเรียนไว้ ดังต่อไปนี้

^{๑๗} ภิญญู สาธร, **หลักการบริหารการศึกษา**, พิมพ์ครั้งที่ ๓, (กรุงเทพมหานคร : วัฒนาพานิช, ๒๕๑๙), หน้า ๒.

^{๑๘} เมธี ปลัณณานนท์, **การบริหารการศึกษา**, พิมพ์ครั้งที่ ๕, (กรุงเทพมหานคร : เมธีทิปส์, ๒๕๒๕), หน้า ๒.

^{๑๙} Hoy, Wayne K. & Cecil, Masker G. **Educational Administration Theory, Research, and Practice**, (New York : McGraw – hill Inc, 1996), p.170.

กระทรวงศึกษาธิการ ได้กำหนดขอบข่ายของการบริหารงานในสถานศึกษาไว้ ๔ กลุ่ม
ดังนี้^{๒๐}

๑. การบริหารงานวิชาการ ประกอบด้วย

- ๑) การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา
- ๒) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้
- ๓) การวัดผล การประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน
- ๔) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา
- ๕) การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา
- ๖) การพัฒนาแหล่งการเรียนรู้
- ๗) การนิเทศการศึกษา
- ๘) การแนะแนวการศึกษา
- ๙) การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา
- ๑๐) การส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน
- ๑๑) การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น
- ๑๒) การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร

หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

๒. การบริหารงบประมาณ ประกอบด้วย

- ๑) การจัดทำและเสนอของบประมาณ
- ๒) การจัดสรรงบประมาณ
- ๓) การตรวจสอบ การติดตาม ประเมินผลและรายงานผลการใช้เงิน
- ๔) การระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา
- ๕) การบริหารเงิน
- ๖) การบริหารบัญชี
- ๗) การบริหารพัสดุและทรัพย์สิน

๓. การบริหารงานบุคคล ประกอบด้วย

- ๑) การวางแผนอัตรากำลังและกำหนดตำแหน่ง
- ๒) การสรรหาและการบรรจุแต่งตั้ง
- ๓) การเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ

^{๒๐} กระทรวงศึกษาธิการ, พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๕, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์, ๒๕๔๖),
หน้า ๓๓ - ๓๘.

๔) วินัยและการรักษาวินัย

๕) การออกจากราชการ

๔. การบริหารทั่วไป ประกอบด้วย

๑) การดำเนินงานธุรการ

๒) งานเลขานุการคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

๓) งานพัฒนาระบบเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ

๔) การประสานและการพัฒนาเครือข่ายการศึกษา

๕) การจัดระบบการบริหารและการพัฒนาองค์กร

๖) งานเทคโนโลยีสารสนเทศ

๗) การส่งเสริมสนับสนุนด้านวิชาการ งบประมาณ บุคลากรและบริหารทั่วไป

๘) การดูแลอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม

๙) การจัดทำสำมนักเรียน

๑๐) การรับนักเรียน

๑๑) การส่งเสริมและการประสานงานการศึกษาในระบบ นอกระบบและตาม

อัธยาศัย

๑๒) การส่งเสริมงานกิจกรรมนักเรียน

๑๓) การประชาสัมพันธ์งานการศึกษา

๑๔) การส่งเสริมสนับสนุนและประสานงานการศึกษาของบุคคล ชุมชน องค์กร

หน่วยงานและสถาบัน สังคมอื่นที่จัดการศึกษา

๑๕) การจัดระบบการควบคุมในหน่วยงาน

๑๖) งานบริการสาธารณะ

๑๗) งานที่ไม่ได้ระบุไว้ในงานอื่น

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้กำหนดขอบข่ายของสถานศึกษาซึ่งมีผู้อำนวยการสถานศึกษาเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการ และรับผิดชอบการบริหารงานของสถานศึกษา ที่มีโครงสร้างการบริหารงานตามกฎหมายที่มีขอบข่ายภารกิจที่กำหนดซึ่งการแบ่งส่วนราชการภายในสถานศึกษาเป็นไปตามกฎกระทรวงและระเบียบที่คณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษากำหนด ซึ่งจะแบ่งส่วนราชการเป็นกลุ่ม หรือฝ่าย หรืองาน ตลอดจนกำหนดอำนาจหน้าที่ของแต่ละส่วนราชการ ซึ่งจะต้องครอบคลุมขอบข่ายและภารกิจของสถานศึกษาที่กระทรวงศึกษาธิการกระจายอำนาจการ

บริหารและการจัดการศึกษา ทั้งด้านวิชาการ งบประมาณการบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป ซึ่งมีขอบข่ายและภารกิจ ดังต่อไปนี้^{๒๑}

๑. งานบริหารวิชาการ

- ๑.๑ การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา
- ๑.๒ การพัฒนากระบวนการเรียนรู้
- ๑.๓ การวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน
- ๑.๔ การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา
- ๑.๕ การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา
- ๑.๖ การพัฒนาแหล่งเรียนรู้
- ๑.๗ การนิเทศการศึกษา
- ๑.๘ การแนะแนวการศึกษา
- ๑.๙ การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา
- ๑.๑๐ การส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน
- ๑.๑๑ การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น
- ๑.๑๒ การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร

หน่วยงานและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

๒. งานบริหารงบประมาณ

- ๒.๑ การจัดทำและเสนอของบประมาณ
- ๒.๒ การจัดสรรงบประมาณ
- ๒.๓ การตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผล และรายงานผลการใช้เงินและผลการ

ดำเนินงาน

- ๒.๔ การระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา
- ๒.๕ การบริหารการเงิน
- ๒.๖ การบริหารบัญชี
- ๒.๗ การบริหารพัสดุและสินทรัพย์

๓. งานบริหารงานบุคคล

- ๓.๑ การวางแผนอัตรากำลังและกำหนดตำแหน่ง
- ๓.๒ การสรรหาและการบรรจุแต่งตั้ง

^{๒๑}

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, คู่มือการปฏิบัติงานข้าราชการครู, (กรุงเทพมหานคร : ๒๕๕๒), หน้า ๓.

๓.๓ การเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ

๓.๔ วินัยและการรักษาวินัย

๓.๕ การออกจากราชการ

๔. งานบริหารทั่วไป

๔.๑ การดำเนินงานธุรการ

๔.๒ งานเลขานุการคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

๔.๓ งานพัฒนาระบบและเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ

๔.๔ การประสานและพัฒนาเครือข่ายการศึกษา

๔.๕ การจัดระบบการบริหารและพัฒนาองค์กร

๔.๖ งานเทคโนโลยีสารสนเทศ

๔.๗ การส่งเสริม สนับสนุนด้านวิชาการ งบประมาณ บุคลากร และบริหารทั่วไป

๔.๘ การจัดสถานที่และสภาพแวดล้อม

๔.๙ การจัดทำสำมะโนผู้เรียน

๔.๑๐ การรับนักเรียน

๔.๑๑ การส่งเสริมและประสานงานการศึกษาในระบบ นอกระบบ และตาม

อัธยาศัย

๔.๑๒ การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา

๔.๑๓ งานส่งเสริมงานกิจการนักเรียน

๔.๑๔ การประชาสัมพันธ์งานการศึกษา

๔.๑๕ การส่งเสริม สนับสนุน และประสานงานการศึกษาของบุคคล ชุมชน

องค์กรหน่วยงานและสถาบัน สังคมอื่นที่จัดการศึกษา

๔.๑๖ งานประสานราชการกับเขตพื้นที่การศึกษาและหน่วยงานอื่น

๔.๑๗ การจัดระบบการควบคุมภายในหน่วยงาน

๔.๑๘ งานบริการสาธารณะ

๔.๑๙ งานที่ไม่ได้ระบุไว้ในงานอื่น

เกื้อกูล ขวัญทอง ได้กล่าวไว้ว่า บทบาทของผู้บริหารในการบริหารสถานศึกษามีภารกิจ ขอบข่ายและการจัดการศึกษาตามโครงสร้างสายงานที่เปลี่ยนแปลงใหม่และเป็นบทบาทที่ผู้บริหาร ต้องนำไปใช้หรือนำไปปฏิบัติ ในภารกิจงาน ๔ ด้าน^{๒๒} ดังนี้

^{๒๒} เกื้อกูล ขวัญทอง, การนำทฤษฎีบริหารการศึกษามาใช้ในการบริหารโรงเรียน, [ออนไลน์].

แหล่งที่มา : <https://www.gotoknow.org/posts/322520> [๗ ธันวาคม ๒๕๕๙].

๑. การบริหารงานวิชาการ เป็นภารกิจงานในการบริหารงานวิชาการได้โดยอิสระ คล่องตัว รวดเร็ว สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ประสานความร่วมมือกับครอบครัว องค์กร หน่วยงานและสถาบันอื่น ๆ จัดภารกิจงานให้ครอบคลุมการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การวัดผลประเมินผล การวิจัย การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมเทคโนโลยีทางการศึกษา แหล่งเรียนรู้ และการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายใน สถานศึกษา

๒. การบริหารงบประมาณ เป็นภารกิจงานในการบริหารงบประมาณ มุ่งเน้นความ คล่องตัว โปร่งใส ตรวจสอบได้ ยึดหลักบริหารมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์และบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้น ผลงาน จัดภารกิจให้ครอบคลุมการเสนอของบประมาณ การจัดสรรงบประมาณ บริหารงานการเงิน บัญชี พัสดุและสินทรัพย์ การตรวจสอบติดตามและประเมินผล

๓. การบริหารงานบุคคล เป็นภารกิจงานในการบริหารงานบุคคล มุ่งส่งเสริมให้ สถานศึกษาสามารถปฏิบัติงาน เพื่อตอบสนองภารกิจของสถานศึกษา บุคลากรทางการศึกษา ให้ขวัญ กำลังใจ ยกย่องเชิดชูเกียรติ ความก้าวหน้างานในอาชีพ จัดภารกิจให้ครอบคลุม การวางแผน อัตรากำลัง การบรรจุแต่งตั้ง การเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติ ราชการ ตลอดจนวินัยและ การรักษาวินัย

๔. การบริหารทั่วไป เป็นภารกิจงานในการบริหารงานทั่วไป เกี่ยวข้องกับการ จัดระบบการบริหารองค์กรให้บรรลุผลตามมาตรฐาน มุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของบุคคล จัดการศึกษาให้ มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล จัดภารกิจงานให้ครอบคลุม งานสำนักงาน การพัฒนาระบบเครือข่าย ข้อมูลสารสนเทศ เครือข่ายการศึกษา งานอาคารสถานที่ การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา การ จัดระบบควบคุมภายในและประสานงานราชการกับเขตพื้นที่การศึกษาและหน่วยงานอื่น

สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร ได้กล่าวถึง พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๕ มาตรา ๓๙ ได้กำหนดให้กระทรวงศึกษาธิการ กระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาทั้งด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารงาน บุคคล และด้านการบริหารทั่วไป ไปยังคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาและสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรง ดังนั้นจึงเป็นหน้าที่ของผู้บริหารโรงเรียนต้อง บริหารและจัดการให้มีประสิทธิภาพและคุณภาพได้มาตรฐานตามที่กำหนด ซึ่งการบริหารงานทั้ง ๔ ด้านมีแนวคิดและขอบข่าย^{๒๓} ดังนี้

^{๒๓} กรุงเทพมหานคร สำนักงานการศึกษา, แนวทางการบริหารจัดการคุณภาพโรงเรียน สังกัด กรุงเทพมหานคร การบริหารงานบุคคล, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์สำนักพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, ๒๕๕๔), หน้า ๑๐ - ๑๑.

๑. ด้านวิชาการ เป็นงานหลักหรือภารกิจหลักของโรงเรียนที่ต้องบริหารจัดการ การศึกษาให้สอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานและความต้องการของผู้เรียน โรงเรียน ชุมชน ท้องถิ่น โดยใช้หลักการมีส่วนร่วม ซึ่งจะเป็นกลยุทธ์สำคัญทำให้โรงเรียนมีความเข้มแข็ง การบริหารจัดการด้านวิชาการต้องจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ตลอดจนมีกระบวนการวัดผล ประเมินผลที่มีประสิทธิภาพ

๒. ด้านงบประมาณ เป็นกระบวนการบริหารจัดการที่มุ่งใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่าง จำกัดให้คุ้มค่ามากที่สุด เป็นแผนงานที่แสดงออกมาในรูปแบบของจำนวนเงินและโครงการต่าง ๆ ซึ่ง ในการบริหารงบประมาณจำเป็นต้องมีการควบคุมการใช้จ่ายงบประมาณให้เป็นไปตามรายการ โครงการและแผนงานหรืองานที่โรงเรียนได้รับงบประมาณ ดังนั้นการบริหารงานงบประมาณจึง จำเป็นต้องมีขั้นตอนที่รัดกุม โปร่งใส มีระบบตรวจสอบ ติดตามและประเมินผล การใช้ทรัพยากร อย่างมีประสิทธิภาพ

๓. ด้านการบริหารงานบุคคล เป็นภารกิจหนึ่งของผู้บริหาร ในการบริหารให้ บุคลากรในโรงเรียนมีคุณภาพและศักยภาพ สามารถปฏิบัติงานในโรงเรียนได้เกิดประโยชน์สูงสุด ตอบสนองภารกิจของโรงเรียนอย่างคล่องตัว มีอิสระภายใต้กฎหมาย ระเบียบ เป็นไปตามหลักธรร มาภิบาลและมีความก้าวหน้าในวิชาชีพ ซึ่งการบริหารงานบุคคลที่มีประสิทธิภาพจะส่งผลต่อการ พัฒนาคุณภาพการศึกษา

๔. ด้านการบริหารทั่วไป เป็นงานที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานธุรการ โดยมีบทบาท หลักในการส่งเสริม สนับสนุนและอำนวยความสะดวก ในการให้บริการการศึกษาทุกรูปแบบ ได้แก่ การจัดระบบบริหารและการประกันคุณภาพภายในโรงเรียน การพัฒนาระบบและเครือข่าย สารสนเทศ ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน การพัฒนาเครือข่ายทางการศึกษา งานจัดระบบควบคุม ภายใน การบริหารกิจการนักเรียน งานอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อม ยานพาหนะ และงานอื่น ๆ มุ่ง พัฒนาให้โรงเรียนได้ใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีได้อย่างเหมาะสม

จากที่กล่าวมานี้ แสดงให้เห็นอย่างเด่นชัดว่า ขอบข่ายของการบริหารงานในสถานศึกษา มีอย่างชัดเจน เพื่อให้ผู้บริหารสถานศึกษาบริหารจัดการงานทั้ง ๔ กลุ่มงานแล้วนำมาเข้าสู่ กระบวนการของการบริหารจัดการสถานศึกษา ตามเจตนารมณ์ของกระทรวงศึกษาธิการได้กำหนด ไว้คือ การบริหารด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการ บริหารทั่วไป

๒.๒.๓ การบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล

จີรวิทย์ มั่นคงวัฒนะ การบริหารจัดการในสถานศึกษา เป็นการบริหารจัดการงานทั้ง ๔ ด้าน ใช้กรอบการบริหารของสถานศึกษาที่เป็นนิติบุคคล โดยนำหลักการว่าด้วยการบริหารกิจการ บ้านเมืองและสังคมที่ดี ซึ่งเรียกกันโดยทั่วไปว่า “ธรรมาภิบาล” ได้แก่ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม

หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่ามาบูรณาการในการบริหารและจัดการศึกษา เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับโรงเรียนในฐานะที่เป็นนิติบุคคลด้วย โดยนำหลักธรรมาภิบาลดังกล่าวมาบูรณาการเข้ากับการดำเนินงานด้านต่าง ๆ ของสถานศึกษา ซึ่งได้แก่ การดำเนินงานด้านวิชาการ งบประมาณ บริหารงานบุคคล และบริหารทั่วไป และเป้าหมายในการจัดการศึกษาคือทำให้ผู้เรียนเป็นคนดี เก่ง และมีความสุข^{๒๔}

การบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล หมายถึง กระบวนการทำงานหรือกิจกรรมที่กลุ่มบุคคลในองค์กร ร่วมกันทำงานเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพตามแนวทางที่กำหนดไว้ ซึ่งมี ๕ ขั้นตอนประกอบด้วย การวางแผน การจัดองค์การ การบังคับบัญชาสั่งการ การประสานงานและการควบคุมเป็นเครื่องมือสำคัญ โดยมีทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นตัวชี้วัดความสำเร็จตามหลักธรรมาภิบาล ดังนี้

๑. การบริหารจัดการตามหลักนิติธรรม หมายถึง การที่ผู้บริหารสถานศึกษายึดแนวทางการบริหารจัดการที่ปฏิบัติงานในหน้าที่ด้วยความตระหนักถึงความยุติธรรม ความเสมอภาค และความเป็นธรรม ในการดำเนินการตามระเบียบหรือข้อตกลงที่เป็นบรรทัดฐานในการปกครองโดยได้มาซึ่งข้อตกลงร่วมกันของผู้บริหาร ครู นักเรียน และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง อย่างเป็นที่ยอมรับของคนภายในและภายนอกสถานศึกษา

๒. การบริหารจัดการตามหลักคุณธรรม หมายถึง การที่ผู้บริหารสถานศึกษายึดแนวทางการบริหารจัดการที่ปฏิบัติงานในหน้าที่ ด้วยการยึดมั่นในความถูกต้องดีงาม มีความซื่อสัตย์สุจริต มีความรับผิดชอบต่อตนเองและผู้อื่น ความมีวินัยในตนเอง มีความอดทน อดกลั้น ควบคุมอารมณ์อย่างเหมาะสม รับฟังความเห็นของทุกคน ตรงต่อเวลา ดูแลเอาใจใส่ทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน ตลอดจนส่งเสริมและสนับสนุนให้ทุกคนได้มีการพัฒนาตนเอง

๓. การบริหารจัดการตามหลักความโปร่งใส หมายถึง การที่ผู้บริหารสถานศึกษายึดแนวทางการบริหารจัดการที่ปฏิบัติงานในหน้าที่โดยใช้หลักการสร้างความไว้วางใจ ความมั่นใจ และความโปร่งใสในการบริหารงานด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคลและการบริหารทรัพยากร โดยมีการทำเอกสาร หลักฐานและข้อมูลต่างๆ อย่างชัดเจน และสามารถตรวจสอบได้

๔. การบริหารจัดการตามหลักการมีส่วนร่วม หมายถึง การที่ผู้บริหารสถานศึกษายึดแนวทางการบริหารจัดการที่ปฏิบัติงานในหน้าที่ด้วยการเปิดโอกาสให้ครู นักเรียนและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องได้รับรู้ และเสนอความคิดเห็นในการตัดสินใจร่วมกันตามความเหมาะสมเปิดโอกาส

^{๒๔} จีรวิทย์ มั่นคงวัฒนะ, การบริหารจัดการในสถานศึกษา, [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : <https://www.gotoknow.org/posts/344752> [๗ ธันวาคม ๒๕๕๙].

ให้ทุกคนมีโอกาสได้เสียสละร่วมกันในการพัฒนาสถานศึกษา ร่วมปฏิบัติ ร่วมแบ่งปันผลประโยชน์ และร่วมประเมินผลการปฏิบัติงานด้วยความยุติธรรม

๕. การบริหารจัดการตามหลักความรับผิดชอบ หมายถึง การที่ผู้บริหารสถานศึกษายึดแนวทางการบริหารจัดการที่ปฏิบัติงานในหน้าที่ด้วยการสร้างความตระหนักในสิทธิหน้าที่ ความสำนึกในความรับผิดชอบของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีต่อครู นักเรียน ผู้ปกครองและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง กับสถานศึกษา มีความมุ่งมั่นในการปฏิบัติงานอย่างเต็มความสามารถให้บรรลุผลสำเร็จ ใส่ใจต่ออุปสรรค ปัญหาและข้อบกพร่องที่เกิดขึ้นในสถานศึกษา โดยความกระตือรือร้นที่จะแก้ปัญหา กล้าที่จะยอมรับผลดี ผลเสียจากการตัดสินใจ

๖. การบริหารจัดการตามหลักการคุ้มค่า หมายถึง การที่ผู้บริหารสถานศึกษายึดแนวทางการบริหารจัดการที่ปฏิบัติงานในหน้าที่ด้วยการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวม มีการธำรงไว้ให้ครู นักเรียน และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องมีความประหยัด ใช้งบประมาณ วัสดุและครุภัณฑ์ของสถานศึกษาอย่างคุ้มค่า ส่งเสริมให้มีการบริการทางการศึกษาที่มีคุณภาพและเป็นที่พึงพอใจของผู้รับบริการ

กระทรวงศึกษาธิการ กล่าวไว้ว่า การดำเนินงานด้านวิชาการ งบประมาณ บริหารงานบุคคล และบริหารทั่วไป และเป้าหมายในการจัดการศึกษา คือ ทำให้ผู้เรียนเป็นคนดีเก่ง และมีความสุข การบริหารจัดการของสถานศึกษาซึ่งมีหน้าที่ให้บริการการศึกษาแก่ประชาชนและเป็นสถานศึกษาของรัฐ จึงต้องนำหลักการว่าด้วยการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดีซึ่งเรียกกันโดยทั่วไปว่า “ธรรมาภิบาล” มาบูรณาการในการบริหารและจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับโรงเรียน ในฐานะที่เป็นนิติบุคคลด้วย หลักการดังกล่าว ได้แก่ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า หลักธรรมาภิบาลอาจบูรณาการเข้ากับการดำเนินงานด้านต่างๆ ของสถานศึกษาซึ่งได้แก่การดำเนินงานด้านวิชาการ งบประมาณบริหารงานบุคคลและบริหารทั่วไป และเป้าหมายในการจัดการศึกษาคือ ทำให้ผู้เรียนเป็นคนดี เก่ง และมีความสุข ดังมีรายละเอียดแนวคิดของธรรมาภิบาลในแต่ละด้านดังนี้^{๒๕}

๑. การบริหารงานด้านวิชาการ งานวิชาการเป็นงานหลัก หรือเป็นภารกิจหลักของสถานศึกษาที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๕ มุ่งให้กระจายอำนาจในการบริหารจัดการไปให้สถานศึกษาให้มากที่สุด ด้วยเจตนารมณ์ที่จะให้สถานศึกษาดำเนินการได้โดยอิสระคล่องตัวรวดเร็วสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน สถานศึกษา ชุมชนท้องถิ่นและการมีส่วนร่วมจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่าย ซึ่งจะเป็นปัจจัยสำคัญทำ

^{๒๕} กระทรวงศึกษาธิการ, คู่มือการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล, (กรุงเทพมหานคร : กระทรวงศึกษาธิการ, ๒๕๔๖), หน้า ๓๐-๖๔.

ให้สถานศึกษามีความเข้มแข็งในการบริหารจัดการ สามารถพัฒนา หลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ตลอดจนการวัดผลประเมินผลรวมทั้งการวัดปัจจัยเกื้อหนุนการ พัฒนาคุณภาพนักเรียนชุมชนท้องถิ่นได้อย่างมีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ

๒. การบริหารงบประมาณ การบริหารงานงบประมาณของสถานศึกษามุ่งเน้นความเป็นอิสระ ในการบริหารจัดการมีความคล่องตัว โปร่งใส ตรวจสอบได้ยึดหลักการบริหารมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์และบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน ให้มีการจัดหาผลประโยชน์จากทรัพย์สินของสถานศึกษา รวมทั้งจัดหารายได้จากบริการมาใช้บริหารจัดการเพื่อประโยชน์ทางการศึกษา ส่งผลให้เกิดคุณภาพที่ดีขึ้นต่อผู้เรียน

๓. การบริหารงานบุคคล การบริหารงานบุคคลในสถานศึกษา เป็นภารกิจสำคัญที่มุ่งส่งเสริมให้สถานศึกษาสามารถปฏิบัติงานเพื่อตอบสนองภารกิจของสถานศึกษาเพื่อดำเนินการด้านการบริหารงานบุคคลให้เกิดความคล่องตัว อิสระภายใต้กฎหมาย ระเบียบ เป็นไปตามหลักธรรมาภิบาลข้าราชการครูและนักศึกษาทางการศึกษาได้รับการพัฒนาความรู้ ความสามารถ มีขวัญกำลังใจ ได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติมีความมั่นคงและก้าวหน้าในวิชาชีพซึ่งจะส่งผลต่อการ พัฒนาคุณภาพการศึกษาของผู้เรียนเป็นสำคัญ

๔. การบริหารงานทั่วไป การบริหารงานทั่วไปที่เกี่ยวข้องกับการจัดระบบ บริหารองค์กรให้บริการบริหารงานอื่นๆบรรลุผลตามมาตรฐาน คุณภาพและเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดย มีบทบาทหลักในการประสานส่งเสริมสนับสนุนและอำนวยความสะดวกต่างๆ ในการให้บริการการศึกษาทุกระดับแบบมุ่งพัฒนาสถานศึกษาให้ใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีอย่างเหมาะสม ส่งเสริมในการบริหารและการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ตามหลักการบริหารงานที่มุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ของงานเป็นหลักโดยเน้นความโปร่งใส ความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้ ตลอดจนการมีส่วนร่วมของบุคคล ชุมชนและองค์กรที่เกี่ยวข้องเพื่อให้การจัดการศึกษามีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

ครูแมนสรวง ได้กล่าวไว้ว่า การบริหารที่ดีมีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผลนั้นจะขาดเสียมิได้คือการบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาล คือ คุณธรรมของนักปกครองนักบริหารที่ดี (Good Governance) ตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. ๒๕๔๖ ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีการประยุกต์ใช้หลักธรรมาภิบาลที่เป็นกฎหมายเพื่อใช้ในการบริหารจัดการสถานศึกษาให้บรรลุเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ มีนัยดังต่อไปนี้^{๒๖}

^{๒๖} ครูแมนสรวง, บทความ เรื่อง หลักธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษา, [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : <https://mansuang1978.wordpress.com> [๙ ก.พ. ๒๕๖๐].

๑. หลักนิติธรรม ผู้บริหารจะต้องยึดหลักความถูกต้อง คือ มีการพิจารณาวินิจฉัยปัญหา การทำการตัดสินใจ (Decision Making) และสั่งการ (Command) ด้วยความถูกต้องตามกฎหมายบ้านเมือง และกฎระเบียบข้อบังคับ ระเบียบ วินัยข้าราชการ และจรรยาบรรณครู ซึ่งเป็นข้อบังคับภายใต้ข้อตกลงร่วมกัน ให้ถูกต้องตามหลักศีลธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีที่ดีของสังคมถูกต้อง ตามนโยบายของผู้บังคับบัญชาหน่วยเหนือ และถูกต้องตรงประเด็นตามหลักวิชา และได้รับความพึงพอใจ จากผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายในระบบงานของสถานศึกษาทั้ง ๔ งาน อันได้แก่ งานบริหารวิชาการ งานบริหารงบประมาณ งานบริหารบุคคล และงานบริหารทั่วไป

๒. หลักคุณธรรม ผู้บริหารจะต้องยึดหลักความเหมาะสม คือ รู้จักคิด พูด ทำ กิจกรรมงานและปฏิบัติงานได้เหมาะสม ถูกกาลเทศะ บุคคล สังคม และสถานการณ์ ตามหลักสัปปุริสธรรม ๗ และหลักความยุติธรรม คือ มีการวินิจฉัย สั่งการ และปฏิบัติต่อผู้อยู่ใต้ปกครอง และบุคคลที่เกี่ยวข้อง ด้วยความชอบธรรม บนพื้นฐานแห่งหลักธรรม หลักการ เหตุผล และข้อมูลที่ต้องเชื่อถือได้ และตรงประเด็น และด้วยความเที่ยงธรรม คือ ไม่อคติ หรือลำเอียงด้วยความหลงรัก หลงชัง ด้วยความกลัวเกรง และด้วยความหลง ไม่รู้จริง คือขาดข้อมูลที่ถูกต้องเชื่อถือได้ และสมบูรณ์ เป็นเครื่องประกอบการวินิจฉัย ตัดสินใจ ให้ความเที่ยงธรรม

๓. หลักความโปร่งใส ผู้บริหารจะต้องยึดหลักความบริสุทธิ์ คือ มีการวินิจฉัย สั่งการ กระทำกิจกรรมงาน ด้วยความบริสุทธิ์ใจ คือ ด้วยเจตนา ความคิดอ่าน ที่บริสุทธิ์ โปร่งใส ใช้ระบบสารสนเทศสามารถตรวจสอบได้ตลอดเวลา โดยใช้หลักการ PDCA ในระบบงานของสถานศึกษาทั้ง ๔ งาน

๔. หลักการมีส่วนร่วม ผู้บริหารจะต้องให้ผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียกับการจัดการศึกษา ทั้งครู นักเรียน ผู้ปกครอง ตลอดทั้งชุมชนมีส่วนร่วมดำเนินการจัดการศึกษาในโครงการและกิจกรรมของสถานศึกษาที่จัดขึ้นตลอดปีการศึกษา ในรูปแบบของคณะกรรมการ

๕. หลักความรับผิดชอบ ผู้บริหารจะต้องให้ผู้ที่มีส่วนร่วมในการดำเนินการจัดการศึกษาได้ตระหนักถึงความรับผิดชอบร่วมกันในผลของการจัดการศึกษาที่มีผลผลิตคือตัวผู้เรียนที่มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่แตกต่างกัน

๖. หลักความคุ้มค่า ผู้บริหารจะต้องใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินการกับทรัพยากรทางการศึกษาอย่างคุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุด โดยใช้หลักการ PDCA เข้ามาตรวจสอบคุณภาพของระบบงานทั้ง ๔ งานอย่างครบถ้วน หากผู้บริหารสถานศึกษาได้ใช้หลัก “ธรรมาภิบาล” นี้ ในการบริหารจัดการสถานศึกษา และกระจ่ายเป็นข้อปฏิบัติดี ปฏิบัติชอบ พึงใช้ประกอบในการปฏิบัติงานของแต่ละบุคคล ให้บรรลุความสำเร็จตามเป้าหมายของการจัดการศึกษาแล้วนั้น จะก่อให้เกิดประโยชน์สุขแก่ส่วนรวมได้เป็นอย่างดีและยั่งยืนตลอดไป

ตารางที่ ๒.๒ สรุปแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษา

นักวิชาการ / นักวิจัย	แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษา
กิตติมา ปรีดีติลล	การดำเนินการทุกอย่างในสถานศึกษาตั้งแต่การบริหารงานวิชาการ การบริหารงานบุคคล การบริหารงานอาคารสถานที่ การบริหารงาน ธุรการและการเงิน การบริหารงานกิจการนักเรียนและนักศึกษา และ งานด้านความสัมพันธ์กับชุมชน
อมรชัย ตันติเมธ	การร่วมมือกันดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ทั้งด้านบุคลิกภาพ ความรู้ ความสามารถ พฤติกรรม และคุณธรรม ตลอดจนค่านิยมให้ตรงกับ ความต้องการของสังคม สามารถเป็นสมาชิกที่ดีและมีประสิทธิภาพของ สังคมโดยใช้กระบวนการและทรัพยากรต่าง ๆ ทั้งที่เป็นระเบียบและไม่ เป็นระเบียบ
กานต์ กุณาศล	การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานที่สำคัญและจำเป็นสำหรับทุกคน เพื่อ ปลุกฝังให้ผู้เรียนเป็นพลเมืองที่ดี มีคุณธรรม มีความรู้ และ ความสามารถ ดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข
นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์	๑. การให้โอกาสทางการศึกษาหรือปรับปรุงการศึกษาในโรงเรียนหรือ บริหารงานวิชาการ ๒. บริหารงานบุคลากรในโรงเรียน ๓. บริหารงานเกี่ยวกับชุมชนและการประชาสัมพันธ์โรงเรียน ๔. บริหารงานเกี่ยวกับอาคารสถานที่ ธุรการ การเงิน และการ ให้บริการ ๕. บริหารงานกิจการนักเรียน
กระทรวงศึกษาธิการ	กำหนดขอบข่ายของการบริหารงานในสถานศึกษาไว้ ๔ กลุ่ม คือ การ บริหารงานวิชาการ การบริหารงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และ การบริหารทั่วไป
สำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน	กำหนดขอบข่ายของสถานศึกษาซึ่งมีผู้อำนวยการสถานศึกษาเป็น ผู้บังคับบัญชาข้าราชการ และรับผิดชอบการบริหารงานของสถานศึกษา ที่มีโครงสร้างการบริหารงานตามกฎหมายที่มีขอบข่ายภารกิจที่กำหนด ซึ่งการแบ่งส่วนราชการภายในสถานศึกษาเป็นไปตามกฎกระทรวงและ ระเบียบที่คณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษากำหนด ซึ่งจะต้อง ครอบคลุมขอบข่ายและภารกิจของสถานศึกษาที่กระทรวงศึกษาธิการ กระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา ทั้งด้านวิชาการ งบประมาณการบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป

นักวิชาการ / นักวิจัย	แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษา
เกื้อกูล ขวัญทอง	บทบาทของผู้บริหารในการบริหารสถานศึกษามีภารกิจขอบข่ายและ การจัดการศึกษาตามโครงสร้างสายงาน ในภารกิจงาน ๔ ด้าน คือ การ บริหารงานวิชาการ การบริหารงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และ การบริหารทั่วไป
สำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร	กล่าวถึง พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ และที่แก้ไข เพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๕ มาตรา ๓๙ ได้กำหนดให้ กระทรวงศึกษาธิการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา ทั้งด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้าน การบริหารทั่วไป ไปยังคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา โดยตรง ซึ่งมีขอบข่ายการบริหารงานทั้ง ๔ ด้าน คือ วิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป
จิรวิทย์ มั่นคงวัฒนะ	การบริหารจัดการในสถานศึกษา เป็นการบริหารจัดการงานทั้ง ๔ ด้าน ใช้กรอบการบริหารของสถานศึกษาที่เป็นนิติบุคคล โดยนำหลัก ธรรมาภิบาล ได้แก่ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า มาบูรณาการให้เข้ากับการดำเนินงานด้านต่าง ๆ ของสถานศึกษา ซึ่งได้แก่ การดำเนินงานด้านวิชาการ งบประมาณ บริหารงานบุคคล และบริหารทั่วไป และเป้าหมายในการจัดการศึกษาคือทำให้ผู้เรียนเป็น คนดี เก่ง และมีความสุข
กระทรวงศึกษาธิการ	การดำเนินงานด้านวิชาการ งบประมาณ บริหารงานบุคคล และบริหาร ทั่วไป และเป้าหมายในการจัดการศึกษา คือ ทำให้ผู้เรียนเป็นคนดีเก่ง และมีความสุข ซึ่งมีหน้าที่ให้บริการการศึกษาแก่ประชาชนและต้องนำ หลักธรรมาภิบาลมาบูรณาการในการบริหารและจัดการศึกษาเพื่อ เสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับโรงเรียน ในฐานะที่เป็นนิติบุคคล

นักวิชาการ / นักวิจัย	แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับหลักธรรมาภิบาล
ครูแมนสรวง	๑. หลักนิติธรรม ผู้บริหารจะต้องยึดหลักความถูกต้องในการบริหารงานของสถานศึกษาทั้ง ๔ งาน ๒. หลักคุณธรรม ผู้บริหารจะต้องยึดหลักความเหมาะสม มีการวินิจฉัย สั่งการ และปฏิบัติต่อผู้อยู่ใต้ปกครอง และบุคคลที่เกี่ยวข้อง ด้วยความชอบธรรม ๓. หลักความโปร่งใส ผู้บริหารจะต้องยึดหลักความบริสุทธิ์สามารถตรวจสอบได้ตลอดเวลา โดยใช้หลักการ PDCA ในระบบงานของสถานศึกษาทั้ง ๔ งาน ๔. หลักการมีส่วนร่วม ผู้บริหารต้องให้ผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียกับการจัดการศึกษา ทั้งครู นักเรียน ผู้ปกครอง ตลอดทั้งชุมชนมีส่วนร่วมดำเนินการจัดการศึกษา ๕. หลักความรับผิดชอบ ผู้บริหารต้องให้ผู้ที่มีส่วนร่วมในการดำเนินการจัดการศึกษาได้ตระหนักถึงความรับผิดชอบร่วมกันในผลของการจัดการศึกษา ๖. หลักความคุ้มค่า ผู้บริหารต้องใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินการกับทรัพยากรทางการศึกษาอย่างคุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุด โดยใช้หลักการ PDCA เข้ามาตรวจสอบคุณภาพของระบบงานทั้ง ๔ งานอย่างครบถ้วน

๒.๓ บริบทของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต ๓

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาสภาพพื้นที่ที่ศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต ๓ ดังนี้

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต ๓ ตั้งอยู่หมู่ ๕ ตำบลเขาพระ อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดสุพรรณบุรี รหัสไปรษณีย์ ๗๒๑๒๐ โทร.๐๓๕-๕๑๕๙๖๓

โทรสาร. ๐๓๕-๕๐๘๔๙๐ E-mail spb3@spb3.go.th

วิสัยทัศน์

ภายในปี ๒๕๖๓ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต ๓ เป็นหน่วยงานหลักในการจัดการศึกษา มุ่งสู่มาตรฐานสากล

พันธกิจ

พัฒนาและส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาให้ประชากรวัยเรียนทุกคนได้รับการศึกษาอย่างมีคุณภาพโดยการพัฒนาผู้เรียนเป็นสำคัญเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต

ให้เป็นบุคคลที่มีความรู้ คุณธรรม ความสามารถตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน และการพัฒนาสู่คุณภาพระดับสากล

เป้าประสงค์

๑. ผู้เรียนทุกคนมีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานและพัฒนาสู่ความเป็นหนึ่งในสองของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

๒. ประชากรวัยเรียนทุกคนได้รับโอกาสในการศึกษาขั้นพื้นฐาน ๑๕ ปี อย่างทั่วถึง และได้เรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ

๓. ครูและบุคลากรทางการศึกษาสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพเต็มตามศักยภาพ

๔. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา มีความเข้มแข็งเป็นกลไกขับเคลื่อนการศึกษาขั้นพื้นฐาน สู่ความเป็นหนึ่งในสองของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

๕. การศึกษาในเขตพื้นที่พิเศษได้รับการพัฒนาคุณภาพครูและบุคลากรทางการศึกษา มีความปลอดภัยมั่นคง

กลยุทธ์

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต ๓ จึงกำหนดกลยุทธ์ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๔ จำนวน ๕ กลยุทธ์ ดังต่อไปนี้

๑. พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับตามหลักสูตร และส่งเสริมความสามารถด้านเทคโนโลยีเพื่อเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้

๒. ปลุกฝังคุณธรรม ความสำนึกในความเป็นชาติไทย และวิถีชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

๓. ขยายโอกาสทางการศึกษา

๔. พัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาทั้งระบบ

๕. พัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการศึกษาตามแนวทางการกระจายอำนาจ และเน้นการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนและความร่วมมือกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษา

มาตรฐานเขตพื้นที่การศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต ๓

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๕ หมวด ๕ มาตรา ๓๙ และพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. ๒๕๔๖ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๓

มาตรา ๘ มาตรา ๓๔ วรรคสอง ได้กำหนดให้มีการแบ่งเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา และมัธยมศึกษา ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการได้ออกประกาศกระทรวงศึกษาธิการกำหนดให้มีสำนักงาน เขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จำนวน ๑๘๓ เขต และสำนักงานเขตพื้นที่มัธยมศึกษา จำนวน ๔๒ เขต และได้ออกประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่องการแบ่งส่วนราชการภายในสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษา โดยแบ่ง ส่วนราชการภายในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเป็น ๘ กลุ่ม และออกประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่องการแบ่งส่วนราชการภายในสำนักงานเขตพื้นที่ มัธยมศึกษา เป็น ๗ กลุ่ม และเพื่อให้การปฏิบัติงาน ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา และสำนั กงานเขตพื้นที่มัธยมศึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ มีการพัฒนาระบบการปฏิบัติงาน เพื่อยกระดับคุณภาพและมาตรฐานการปฏิบัติงาน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึง ได้จัดทำคู่มือการปฏิบัติงานของทุกกลุ่มขึ้น

นโยบายและแนวทางการพัฒนาการศึกษาสู่ความเป็นเลิศ

ดร. ไพศาล ปันแดน ได้กล่าวไว้ว่า การพัฒนาเขตพื้นที่การศึกษาให้เป็นองค์กรที่มีความ เป็นเลิศ ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาถือเป็นตัวจักรสำคัญในการที่จะนำพาองค์กรไปสู่ เป้าหมายการบริหารจัดการศึกษาเขตพื้นที่การศึกษาต้องยึดหลักธรรมาภิบาล เชื่อมโยงการนำ นโยบายสู่การปฏิบัติ ให้เกิดการประสานสอดคล้องเป็นองค์รวม ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต ๓ มีแนวคิดในการพัฒนาเขตพื้นที่การศึกษา โดยเชื่อมโยง กรอบแนวคิด ทฤษฎีหลักการบริหารจัดการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ และแนวนโยบายจังหวัด สู่การปฏิบัติที่เป็นรูปธรรม^{๒๗} ดังนี้

๑. การบริหารจัดการเขตพื้นที่การศึกษา องค์กรบุคคลต้องร่วมกันบริหารจัดการ การศึกษาโดยยึดหลักธรรมาภิบาลโดยผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เชื่อมประสาน นโยบายไปสู่การปฏิบัติ

๒. พัฒนาองค์กรให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ (Learning Organization) ด้วย กระบวนการสร้างระบบพี่เลี้ยง Coaching and Mentoring (เทคนิคการสอนและการเป็นพี่เลี้ยง)

๓. บูรณาการการมีส่วนร่วมของเครือข่ายทุกภาคส่วน

๑) เชื่อมโยงยุทธศาสตร์การศึกษาให้เชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์ของจังหวัดและ กลุ่มจังหวัด

^{๒๗} สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต ๓, **มาตรการและแนวทางการ ดำเนินการขับเคลื่อนคุณภาพการศึกษา ปีการศึกษา ๒๕๕๙**, (สุพรรณบุรี : ๒๕๕๙), หน้า ๑ – ๓.

๒) ส่งเสริมสนับสนุนให้หน่วยงานภาครัฐ รัฐวิสาหกิจ ท้องถิ่น เอกชน องค์กร ชุมชนมีส่วนร่วมและจัดการศึกษา และขับเคลื่อน “โรงเรียนประชารัฐ” ดึงเอกชน ชุมชนมีส่วนร่วมจัดการศึกษา

๔. สร้างและพัฒนาระบบการบริหารจัดการศึกษาของเขตพื้นที่การศึกษาให้มีความเป็นเลิศ

๑) สร้างระบบการวางแผนและพัฒนาเขตพื้นที่การศึกษาและโรงเรียนให้มีความแข็งแกร่ง

๒) พัฒนาระบบการช่วยเหลือสนับสนุนนักเรียน ครู โรงเรียน

๓) พัฒนาระบบการตรวจสอบ นิเทศ ติดตาม เชื่อมโยงกับการพัฒนาคุณภาพ การศึกษาอย่างแท้จริง

๕. โรงเรียนเครือข่ายคุณภาพมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา (เพื่อนช่วยเพื่อน / พี่ช่วยน้อง)

๑) โรงเรียนมาตรฐานสากล

๒) โรงเรียนในฝัน

๓) โรงเรียนดีประจำตำบล

๔) โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา

๕) โรงเรียนขนาดเล็กที่มีคุณภาพ

๖. สร้างและพัฒนาระบบ ประเมินคุณภาพในสถานศึกษาให้มีความแข็งแกร่ง

๑) พัฒนาระบบการประเมินคุณภาพภายใน เช่น การนิเทศเต็มพิกัด

๒) การประเมินคุณภาพภายนอกจาก สมศ. (เพื่อนช่วยเพื่อน/พี่ช่วยน้อง)

๓) การทดสอบคุณภาพนักเรียนเป็นระยะและต่อเนื่องเชื่อมโยงกับการสอบระดับชาติ (O-NET, NT, PISA ฯลฯ)

๗. พัฒนาโรงเรียนสู่ “โรงเรียนมาตรฐานสูง”

๑) การบริหารจัดการคุณภาพ (PMQA, RBM, SBM)

๒) การจัดการเรียนการสอนคุณภาพ (ครูปรับการเรียน เปลี่ยนการสอน, ห้องเรียนยุคใหม่ไร้พรมแดน)

๓) นักเรียนมีคุณภาพ (มีสมรรถนะสำคัญตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ๒๕๕๑ ได้แก่ ทักษะ ๕ ด้าน คือ ทักษะการสื่อสาร ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ทักษะ การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ทักษะการใช้ทักษะชีวิต หรือทักษะการร่วมมือร่วมพลัง และทักษะการใช้เทคโนโลยี)

โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต ๓ มีทั้งสิ้น ๑๒๗ โรงเรียน ใน ๔ อำเภอ ได้แก่

๑. อำเภอเดิมบางนางบวช ได้แก่ โรงเรียนอนุบาลเดิมบาง, โรงเรียนบ้านเขาดิน, โรงเรียนวัดฉวาง, โรงเรียนวัดดงพิกุล, โรงเรียนวัดดอนตาล, โรงเรียนวัดเดิมบาง, โรงเรียนวัดท่าเตียน, โรงเรียนวัดท่าทอง, โรงเรียนวัดท่ามะนาว, โรงเรียนวัดทุ่งกลิ่น, โรงเรียนวัดนางบวช, โรงเรียนวัดน้ำพุ, โรงเรียนวัดบ่อกรุ, โรงเรียนวัดปากดงท่าศาล, โรงเรียนวัดปากน้ำ, โรงเรียนวัดป่าสะแก, โรงเรียนบ้านลาด, โรงเรียนบ้านปากดง, โรงเรียนบ้านหนองตาแก้ว, โรงเรียนวัดวังสำเภาล่ม, โรงเรียนวัดรุ่งสุทธาวาส, โรงเรียนวัดสามเอก, โรงเรียนวัดหนองกรด, โรงเรียนวัดหนองกระทุ่ม, โรงเรียนวัดหัวเขา, โรงเรียนวัดหัวนา, โรงเรียนวัดอยู่ตะเภา, โรงเรียนวัดไทร, โรงเรียนบ้านหนองนา, โรงเรียนบ้านหนองหิน, โรงเรียนบ้านแหลมสะแก, โรงเรียนพัฒนาปากน้ำ, โรงเรียนวัดกว้างสามยอด, โรงเรียนวัดกาบบัว, โรงเรียนวัดก้ามะเชียร, โรงเรียนวัดกุ่มโคก, โรงเรียนวัดขุยโพธิ์, โรงเรียนวัดเขาพระ, โรงเรียนวัดคูเมือง, โรงเรียนวัดยางนอน และโรงเรียนวัดประชุมสงฆ์ จำนวน ๔๑ โรงเรียน

๒. อำเภอสามชุก ได้แก่ โรงเรียนวัดโคกหม้อ, โรงเรียนวัดลาดสิงห์, โรงเรียนวัดวังจิก, , โรงเรียนวัดดอนไร่, โรงเรียนวัดวังหว่า, โรงเรียนวัดวังหิน, โรงเรียนวัดสามชุก, โรงเรียนวัดทุ่งแฝก, โรงเรียนวัดหนองผักนาก, โรงเรียนวัดนางพิมพ์, โรงเรียนวัดหนองไผ่, โรงเรียนวัดหนองโรง, โรงเรียนวัดเนินมหาเชษฐ, โรงเรียนวัดหนองสะเดา, โรงเรียนวัดหนองสังข์ทอง, โรงเรียนวัดบางขวาง, โรงเรียนวัดบ้านทิง, โรงเรียนวัดใหม่สระพลอย, โรงเรียนวัดบ้านสระ, โรงเรียนอนุบาลสมเด็จพระวันรัต, โรงเรียนวัดโป่งแดง, โรงเรียนวัดสุวรรณตะไกล, โรงเรียนบ้านหนองแขม, โรงเรียนบ้านหนองบัวทอง, โรงเรียนวัดคลองขอม และโรงเรียนบ้านทุ่งใหญ่ จำนวน ๒๖ โรงเรียน

๓. อำเภอหนองหญ้าไซ ได้แก่ โรงเรียนวัดสามัคคีธรรม, โรงเรียนวัดหนองทราย, โรงเรียนบ้านแจรงาม, โรงเรียนบ้านดงเชือก, โรงเรียนบ้านทับตาแทน, โรงเรียนบ้านทัพหลวง, โรงเรียนบ้านทุ่งหนองแก้ว, โรงเรียนบ้านมาบพะยอม, โรงเรียนบ้านราษฎร์บำรุง, โรงเรียนบ้านสระเตย, โรงเรียนบ้านหนองกระถิน, โรงเรียนบ้านหนองโก, โรงเรียนบ้านหนองขาม, โรงเรียนบ้านหนองจิกยาว, โรงเรียนบ้านหนองราชวัตร, โรงเรียนบ้านหนองสำโรง, โรงเรียนบ้านหนองห้าง, โรงเรียนบ้านหนองแหน, โรงเรียนบ้านใหม่ไร่อ้อย, โรงเรียนวัดโคกพระ, โรงเรียนวัดลำพันบอง, โรงเรียนวัดปลั่ง, โรงเรียนอนุบาลหนองหญ้าไซ และโรงเรียนวัดดอนสำโรง จำนวน ๒๔ โรงเรียน

๔. อำเภอด่านช้าง ได้แก่ โรงเรียนไทยรัฐวิทยา ๒๐, โรงเรียนนิคมสร้างตนเองกระเสียว ๑, โรงเรียนนิคมสร้างตนเองกระเสียว ๒, โรงเรียนบ้านกกเขียง, โรงเรียนบ้านกล้วย, โรงเรียนบ้านดงเสลา, โรงเรียนบ้านทับกระดาศ, โรงเรียนบ้านทับละคร, โรงเรียนบ้านทุ่งนาตาปิ่น, โรงเรียนบ้านทุ่งมะกอก, โรงเรียนบ้านโป่งคอม, โรงเรียนบ้านไผ่สีทอง, โรงเรียนบ้านพุน้ำร้อน, โรงเรียนบ้านพุบ่อป่าสี, โรงเรียนบ้านรังงาม, โรงเรียนบ้านละว้าวังควาย, โรงเรียนบ้านวังน้ำเขียว, โรงเรียนบ้านวัง

ยาว, โรงเรียนบ้านสระบัวกำ, โรงเรียนบ้านหนองกระตี่, โรงเรียนบ้านหนองผือ, โรงเรียนบ้านหนองยาว, โรงเรียนบ้านหนองอุโลก, โรงเรียนบ้านห้วยหินดำ, โรงเรียนบ้านใหม่กิโละ ๘, โรงเรียนวัดกกตาด, โรงเรียนวัดกกเต็น และโรงเรียนวัดคอกช้าง จำนวน ๓๖ โรงเรียน

๒.๔ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

๒.๔.๑ งานวิจัยในประเทศ

พระสุธีศักดิ์ สุกกิจใจ (เขียวหวาน) ได้ทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการบริหารการศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดกาญจนบุรี ผลการวิจัยพบว่า^{๒๘}

๑) ความคิดเห็นของครูผู้สอนที่มีต่อการบริหารการศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดกาญจนบุรี โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าครูมีความเห็นอยู่ในระดับมากทุกข้อ ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

ด้านหลักนิติธรรม โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อจากมากไปหาน้อย ๓ อันดับแรก คือ ผู้บริหารมีความรู้และความเข้าใจพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติเป็นอย่างดี, ผู้บริหารตัดสินใจตามมติที่ประชุมเป็นหลัก และระเบียบปฏิบัติของโรงเรียนนำไปปฏิบัติได้จริง ข้อที่ครูมีความคิดเห็นต่ำสุด คือ ระเบียบต่างๆ ที่ผู้บริหารออกให้มีความทันสมัย ตามลำดับ

ด้านหลักคุณธรรม โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อจากมากไปหาน้อย ๓ อันดับแรก คือ ผู้บริหารเป็นกัลยาณมิตรที่ดี, ผู้บริหารส่งเสริมให้บุคลากรและนักเรียนมีหลักธรรมประจำใจ และผู้บริหารเสียสละและอุทิศตนเพื่อโรงเรียน ข้อที่ครูมีความคิดเห็นต่ำสุด คือ ผู้บริหารควบคุมอารมณ์โกรธได้ ตามลำดับ

ด้านหลักความโปร่งใส โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อจากมากไปหาน้อย ๓ อันดับแรก คือ ผู้บริหารจัดซื้อจัดจ้างอย่างโปร่งใส, ผู้บริหารปฏิบัติตนเป็นผู้ที่น่านับถือ และผู้บริหารยอมรับผลการประเมินตนเอง ข้อที่ครูมีความคิดเห็นต่ำสุด คือ ผู้บริหารจัดให้มีการเผยแพร่การดำเนินงานของผู้บริหาร ตามลำดับ

ด้านหลักการมีส่วนร่วม โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อจากมากไปหาน้อย ๓ อันดับแรก คือ ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในการพัฒนาโรงเรียน, ผู้บริหารส่งเสริมและสนับสนุนการปกครองแบบประชาธิปไตย, ผู้บริหารสร้างความร่วมมือระหว่าง

^{๒๘} พระสุธีศักดิ์ สุกกิจใจ (เขียวหวาน), “การบริหารการศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดกาญจนบุรี”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔), หน้า ๙๓-๙๖.

โรงเรียน วัดและชุมชน และผู้บริหารเปิดโอกาสให้สมาคมผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการพัฒนาโรงเรียน
ข้อที่ครูมีความคิดเห็นต่ำสุด คือ ผู้บริหารให้ครูมีส่วนร่วมในการประเมินผลงานของโรงเรียนตามลำดับ

ด้านหลักความรับผิดชอบ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อจากมากไปหาน้อย ๓ อันดับแรก คือ ผู้บริหารสนับสนุนการปฏิบัติงานตามแผนปฏิบัติงานประจำปี การศึกษาอย่างจริงจัง, ผู้บริหารปฏิบัติหน้าที่เป็นไปตามกฎระเบียบที่วางไว้อย่างยุติธรรมและผู้บริหารติดตามการทำงานของครูและทำหน้าที่อย่างสม่ำเสมอ ข้อที่ครูมีความคิดเห็นต่ำสุด คือ ผู้บริหารสามารถแก้ไขข้อบกพร่องที่เกิดขึ้นได้โดยไม่มีผลกระทบต่องาน ตามลำดับ

ด้านหลักความคุ้มค่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อจากมากไปหาน้อย ๓ อันดับแรก คือ ผู้บริหารดูแลทรัพยากรสมบัติของโรงเรียนเป็นอย่างดี, ผู้บริหารใช้วัสดุอุปกรณ์ ของโรงเรียนอย่างคุ้มค่า และผู้บริหารใช้งบประมาณอย่างคุ้มค่าต่อภาระงานที่มอบหมาย ข้อที่ครูมีความคิดเห็นต่ำสุด คือ ผู้บริหารตั้งคณะกรรมการตรวจสอบการใช้ทรัพยากรของโรงเรียนอย่างคุ้มค่า ตามลำดับ

๒) เมื่อเปรียบเทียบการบริหารการศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา อำเภอเลาขวัญ จังหวัดกาญจนบุรี จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลพบว่า ครูมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน

๓) ผลการวิจัยจากการเปรียบเทียบการบริหารการศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา อำเภอเลาขวัญ จังหวัดกาญจนบุรี จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์สอน และระดับชั้นที่สอนผลการเปรียบเทียบสรุปผลได้ดังนี้ เมื่อจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลได้แก่ เพศ ระดับการศึกษา ประสบการณ์สอน ครูผู้สอนมีความเห็นเกี่ยวกับการศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา อำเภอเลาขวัญ จังหวัดกาญจนบุรี ทั้ง ๖ ด้าน ครูมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ เมื่อจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลได้แก่ เพศ อายุ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์สอน และระดับชั้นที่สอนก็พบว่าครูมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

๔) แนวทางการบริหารการศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล

ด้านหลักนิติธรรม ครูมีความคิดเห็นต่อแนวทางการบริหารการศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อจากมากไปหาน้อย ๓ อันดับแรก คือ ผู้บริหารควรยอมรับการตัดสินใจในที่ประชุม, ควรปฏิบัติงานโดยไม่ยึดพวกพ้อง และผู้บริหารควรนำกฎระเบียบว่าด้วยการศึกษามาใช้อย่างจริงจัง ข้อที่ครูมีความคิดเห็นต่ำสุด คือ ผู้บริหารควรศึกษาพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติให้ละเอียดลึกซึ้ง

ด้านหลักคุณธรรม ครูมีความคิดเห็นต่อแนวทางการบริหารการศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อจากมากไปหาน้อย ๓ อันดับแรก คือ ผู้บริหารควรรับฟังความ

คิดเห็นของบุคคลอื่น, จัดกิจกรรมและโครงการที่ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมอย่างต่อเนื่อง และผู้บริหารควรอุทิศตนเพื่อโรงเรียน ข้อที่ครูมีความคิดเห็นต่ำสุด คือ ผู้บริหารควรยึดถือความถูกต้องตามระเบียบในการบริหารงาน

ด้านหลักความโปร่งใส ครูมีความคิดเห็นต่อแนวทางการบริหารการศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อจากมากไปหาน้อย ๓ อันดับแรก คือ การประชาสัมพันธ์เปิดโอกาสให้ประชาชนสามารถตรวจสอบการบริหารงานได้, ผู้บริหารควรจัดซื้อ จัดจ้างอย่างโปร่งใส และผู้บริหารควรมีระบบและแบบแผนการทำหน้าที่เปิดเผย

ด้านหลักการมีส่วนร่วม ครูมีความคิดเห็นต่อแนวทางการบริหารการศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อจากมากไปหาน้อย ๓ อันดับแรก คือ ผู้บริหารควรส่งเสริมการทำงานเป็นทีม การสร้างความสามัคคี, ผู้บริหารควรเปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในการพัฒนาโรงเรียน และ ผู้บริหารควรสร้างความร่วมมือระหว่างโรงเรียน วัดและชุมชน ข้อที่ครูมีความคิดเห็นต่ำสุด คือ ผู้บริหารควรส่งเสริมให้กำลังใจผู้ใต้บังคับบัญชา

ด้านหลักความรับผิดชอบ ครูมีความคิดเห็นต่อแนวทางการบริหารการศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อจากมากไปหาน้อย ๓ อันดับแรก คือ ผู้บริหารควรเอาใจใส่ต่อหน้าที่และผู้ใต้บังคับบัญชาอย่างทั่วถึง, ติดตามการทำงานของครูให้ทั่วถึงและต่อเนื่องเพื่อประเมินและปรับปรุงการทำงานให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และมีการฝึกอบรมครูเพื่อเพิ่มศักยภาพในการทำงาน ข้อที่ครูมีความคิดเห็นต่ำสุด คือ ผู้บริหารควรมีความกระตือรือร้นที่จะช่วยเหลือครูที่ประสบปัญหาต่างๆ

ด้านหลักความคุ้มค่า ครูมีความคิดเห็นต่อแนวทางการบริหารการศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อจากมากไปหาน้อย ๓ อันดับแรก คือ ควรใช้วัสดุ อุปกรณ์ของโรงเรียนอย่างคุ้มค่า, ส่งเสริม พัฒนา และแก้ไขการนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการบริหารให้เห็นเด่นชัดเป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น และการนำวัสดุที่ใช้แล้วกลับมาใช้ใหม่ให้เกิดประโยชน์ คือ ควรให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการใช้ทรัพยากรให้เกิดความคุ้มค่าที่สุด

พรรณงาม แจ่มนิยม ได้ทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการใช้ธรรมาภิบาลในการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา อำเภอบลายพระยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาได้ใช้หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่าในการบริหารโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสรุปได้ดังนี้^{๒๙}

^{๒๙}พรรณงาม แจ่มนิยม, “การใช้ธรรมาภิบาลในการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา อำเภอบลายพระยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่”, **วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต** สาขาการบริหารการศึกษา, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา, ๒๕๕๔), หน้า ๑๑๒.

หลักนิติธรรม ผู้บริหารสถานศึกษามีการชี้แจง แนะนำแนวทางการปฏิบัติตนให้ถูกต้องตามกฎหมายระเบียบข้อบังคับให้บุคลากรมีความเข้าใจตรงกัน และเปิดโอกาสให้บุคลากรได้มีส่วนร่วมในการกำหนดกฎระเบียบข้อบังคับในการปฏิบัติงานร่วมกัน

หลักคุณธรรม ผู้บริหารสถานศึกษามีการใช้วาจาสุภาพเหมาะสมและให้เกียรติบุคลากรทุกคนตามหลักเกณฑ์ด้วยความยุติธรรม

หลักความโปร่งใส ผู้บริหารสถานศึกษามีการแต่งตั้งคณะกรรมการการเบิกจ่ายถูกต้องตามระเบียบ

หลักการมีส่วนร่วม ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้บุคลากรได้ร่วมกันกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายของสถานศึกษา และเปิดโอกาสให้บุคลากรและชุมชนมีส่วนร่วมในการประเมินผลการปฏิบัติงานของสถานศึกษา

หลักความรับผิดชอบ ผู้บริหารสถานศึกษามีการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมายของสถานศึกษาอย่างชัดเจน และนำผลการประเมินไปใช้ในการวางแผน ปรับปรุง พัฒนางานอย่างต่อเนื่อง

หลักความคุ้มค่า ผู้บริหารสถานศึกษาเปิดโอกาสให้ชุมชนได้ใช้อาคารสถานที่รวมทั้งวัสดุอุปกรณ์ของสถานศึกษาในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ

โสภณ จันทวงศ์ ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการศึกษาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต ๒ ผลการวิจัยพบว่า ๑) การบริหารการศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน อยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อย คือ หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ หลักความโปร่งใส หลักนิติธรรม หลักความคุ้มค่า หลักคุณธรรม ๒) เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหาร ครูผู้สอน และประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำแนกตามสถานภาพและขนาดสถานศึกษา โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕^{๓๐}

พระสกล ฐานธมโม (อินทร์คล้าย) ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในจังหวัดนครสวรรค์ ผลการวิจัยพบว่า เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอนมีความคิดเห็นต่อการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในจังหวัดนครสวรรค์ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลแล้วพบว่า ผู้บริหารและครูผู้สอนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอนต่อการบริหาร

^{๓๐} โสภณ จันทวงศ์, “การศึกษาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต ๒”, วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, ๒๕๕๕), หน้า (๒).

สถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๑ สำหรับในด้าน เพศ, อายุ, ตำแหน่งปัจจุบัน, และระยะเวลาในการดำรงตำแหน่ง มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน^{๓๑}

พิศสมัย หมกทอง ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของสำนักงานเขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร ซึ่งผลการวิจัยพบว่า^{๓๒}

๑. สถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นชายจำนวน ๑๓๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๑.๗ มีอายุระหว่าง ๓๐ - ๓๙ ปี จำนวน ๙๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๗.๔ มีการศึกษาในระดับปริญญาตรี จำนวน ๑๔๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๔.๗ มีตำแหน่งเป็นข้าราชการ จำนวน ๑๔๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๔.๐ มีระยะเวลาในการดำรงตำแหน่ง ๖-๑๐ ปี คิดเป็นร้อยละ ๓๖.๖ มีรายได้ระหว่าง ๑๐,๐๐๑ - ๑๕,๐๐๐ บาท จำนวน ๘๗ คนคิดเป็นร้อยละ ๓๒.๘

๒. การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของสำนักงานเขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร

บุคลากรของสำนักงานเขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของสำนักงานเขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๖๗) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน สรุปได้ ดังนี้

ด้านหลักนิติธรรม พบว่า บุคลากรของสำนักงานเขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร มีระดับความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของสำนักงานเขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๗๐) เมื่อพิจารณารายละเอียดเป็นรายข้อ พบว่า บุคลากรมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของสำนักงานเขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร อยู่ในระดับมากทุกข้อ

ด้านหลักคุณธรรมพบว่า บุคลากรของสำนักงานเขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร มีระดับความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของสำนักงานเขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๖๔) เมื่อพิจารณา

^{๓๑} พระสกล ฐานธมโม (อินทร์คล้าย), “การบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในจังหวัดนครสวรรค์”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๖), หน้า ๘๓.

^{๓๒} พิศสมัย หมกทอง, “การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของสำนักงานเขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔), หน้า ๑๔๔ - ๑๔๘.

รายละเอียดเป็นรายชื่อ พบว่า บุคลากรมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของสำนักงานเขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร อยู่ในระดับมากทุกข้อ

ด้านหลักความโปร่งใส พบว่า บุคลากรของสำนักงานเขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร มีระดับความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของสำนักงานเขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๗๑) เมื่อพิจารณารายละเอียดเป็นรายชื่อ พบว่า บุคลากรมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของสำนักงานเขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร อยู่ในระดับมากทุกข้อ

ด้านหลักการมีส่วนร่วม พบว่า บุคลากรของสำนักงานเขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร มีระดับความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของสำนักงานเขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๖๐) เมื่อพิจารณารายละเอียดเป็นรายชื่อ พบว่า บุคลากรมีการปฏิบัติหน้าที่ตามหลักธรรมาภิบาลข้อสำนักงานเขตบางกอกน้อยมีการเปิดโอกาสให้ผู้ปฏิบัติงานได้เสนอความคิดเห็นในการแก้ปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนข้ออื่นอยู่ในระดับมากทุกข้อ

ด้านหลักความรับผิดชอบ พบว่า บุคลากรของสำนักงานเขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร มีระดับความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของสำนักงานเขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๗๐) เมื่อพิจารณารายละเอียดเป็นรายชื่อ พบว่า บุคลากรมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของสำนักงานเขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร อยู่ในระดับมากทุกข้อ

ด้านหลักความคุ้มค่า พบว่า บุคลากรของสำนักงานเขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร มีระดับความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของสำนักงานเขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๖๕) เมื่อพิจารณารายละเอียดเป็นรายชื่อ พบว่า บุคลากรมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของสำนักงานเขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร อยู่ในระดับมากทุกข้อ

๓. การเปรียบเทียบการปฏิบัติหน้าที่ตามหลักธรรมาภิบาลของบุคลากรสำนักงานเขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร

ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของบุคลากรต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของบุคลากรสำนักงานเขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานครโดยจำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคลตามสมมติฐานที่ ๑ - ๖ สรุปได้ดังนี้

สมมติฐานที่ ๑ บุคลากรของสำนักงานเขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร ที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของสำนักงานเขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมไม่แตกต่างกันซึ่งปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

๔. ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ตามหลักธรรมาภิบาล
ของบุคลากรสำนักงานเขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร

ด้านหลักนิติธรรมบุคลากรยังไม่ทราบข้อกฎหมายหรือข้อบัญญัติต่าง ๆ
เกี่ยวกับการบริหารงานในแต่ละส่วนไม่ค่อยมีการพัฒนาหรือปฏิรูปกฎระเบียบให้ทันต่อสภาพการณ์
ปัจจุบัน ผู้บริหารควรอบรมให้บุคลากรได้ทราบในข้อกฎหมายหรือข้อบัญญัติต่าง ๆ เกี่ยวกับการ
บริหารงานของสำนักงานเขตเพื่อให้การบริหารงานเป็นไปในทิศทางเดียวกัน คือ ยึดหลักความถูกต้อง
ตามกฎหมายหลักเกณฑ์ที่ชอบธรรม ควรบริหารงานให้มีการกระจายอำนาจอย่างทั่วถึงและเสมอภาค
ควรที่จะมีการปฏิรูปกฎระเบียบให้ทันต่อสภาพการณ์ปัจจุบันอยู่เสมอ ควรมีการรณรงค์หรือสร้าง
แรงจูงใจต่อการปฏิบัติงานของบุคลากรให้มากขึ้น บุคลากรจะได้มีแรงจูงใจในการปฏิบัติงานและ
ผลงานมีประสิทธิภาพ

ด้านหลักคุณธรรม บุคลากรบางส่วนยังเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตนมากกว่า
ประโยชน์ส่วนรวม และบางส่วนยังเห็นแก่พวกพ้องของตนเอง บุคลากรบางส่วนยังขาดวินัยและมี
คุณธรรมน้อย ผู้บริหารควรสร้างทัศนคติด้านคุณธรรมและจริยธรรมให้เกิดขึ้นแก่บุคลากร ส่งเสริมให้
บุคลากรเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน มีจิตสาธารณะ ควรจัดอบรมด้าน
คุณธรรมและจริยธรรม

ด้านหลักความโปร่งใส การบริหารงานไม่มีความชัดเจนในเรื่องของงบประมาณ
ที่นำไปใช้และผลประโยชน์ที่ประชาชนได้รับ การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารน้อย ผู้บริหารควรเปิดเผยการ
ใช้จ่ายงบประมาณให้มีความชัดเจนในการนำงบประมาณไปใช้จ่ายและนำงบประมาณไปใช้ให้คุ้มค่า
กับประโยชน์ที่ประชาชนได้รับ และกระบวนการบริหารงานนั้นพร้อมที่จะตรวจสอบได้ ควรให้มีการ
เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสำนักงานเขตให้มากขึ้นและเป็นข้อมูลข่าวสารที่ทันสมัย ตรงกับความ
เป็นจริงและบริหารงานให้มีความโปร่งใสในทุกเรื่อง

ด้านหลักการมีส่วนร่วม การทำงานในบางเรื่องไม่ค่อยเปิดโอกาสให้ประชาชน
เข้ามามีส่วนร่วม ทำให้การทำงานไม่มีประสิทธิภาพและไม่ครอบคลุมในการปฏิบัติงานผู้บริหาร ควร
เปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงานเพื่อให้การบริหารงานมีความชัดเจน และ
มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น พร้อมเปิดใจกว้างในการรับฟังปัญหาและข้อเสนอแนะต่างๆจากทุกภาค
ส่วนควรเปิดโอกาสให้บุคลากรหรือเจ้าหน้าที่ได้เสนอแนะแนวทางในการแก้ไขปัญหาาร่วมกัน เพื่อให้
งานมีประสิทธิภาพ

ด้านหลักความรับผิดชอบ บุคลากรบางส่วนปฏิบัติงานตามความรู้สึกของตนเอง
โดยไม่มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่และไม่คำนึงถึงผลงานที่ออกมา การปฏิบัติงานล่าช้า ขาดความ
รับผิดชอบต่อสังคมบุคลากรควรปฏิบัติงานด้วยความรับผิดชอบต่อหน้าที่และต่อสังคมการให้บริการ
ต่างๆ ควรให้ด้วยความจริงใจ ควรมีการทำงานอย่างรวดเร็วรอบไว เอาใส่ต่อการทำงานอย่างเต็มที่

ด้านหลักความคุ้มค่า การจัดสรรงบประมาณของสำนักงานเขตไม่ครอบคลุมในทุกพื้นที่การปกครอง บุคลากรบางส่วนขาดจิตสานึกต่อการใช้วัสดุอุปกรณ์อย่างประหยัดและคุ้มค่า การจัดสรรตำแหน่งบุคลากรไม่ตรงตามสายงานควรมีการกำหนดนโยบายให้ สก.สข. จัดสรรงบประมาณในการบริหารให้มีความคุ้มค่าเกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาชุมชนให้มากที่สุด และจัดสรรงบประมาณให้ทั่วถึงโดยไม่คำนึงถึงคะแนนเสียง ผู้บริหารควรรณรงค์ให้บุคลากรรู้จักคุณค่าของทรัพยากรและใช้ที่มีอยู่อย่างจำกัดและเกิดประโยชน์ด้านทรัพยากรบุคคลควรจัดสรรงานให้ตรงกับความถนัดของบุคลากรงานที่ออกมาจะได้มีคุณภาพ

พระปลัดไพโรวัลย์ ชาคโร (ศรีเมือง) ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษา สำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า ครูมีความคิดเห็นต่อการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษา สำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร ภาพรวมอยู่ในระดับมาก คือ ด้านหลักคุณธรรม ด้านหลักความคุ้มค่า ด้านหลักความรับผิดชอบ ด้านหลักความโปร่งใส ด้านหลักความมีส่วนร่วม และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ด้านหลักนิติธรรม ตามลำดับ ผลการเปรียบเทียบข้อมูลความคิดเห็น ครูที่มีความคิดเห็นที่มีต่อการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษา สำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร ทั้ง ๖ ด้าน ครูให้ข้อมูลแบบสอบถาม จำนวน ๒๑๐ คน เป็นเพศชาย จำนวน ๓๗ คน และเป็นเพศหญิง จำนวน ๑๗๓ คน จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ทำงาน ที่ไม่แตกต่างกัน เนื่องจากว่า ครูมีเพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ทำงาน ต่างกัน แต่มีความคิดเห็นต่อการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียน ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษา สำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร ที่ไม่แตกต่างกัน มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕^{๓๓}

จเด็จ โพธิ์ศรีทอง ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาลของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย” ผลการวิจัยพบว่า ผลการดำเนินงานของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยตามหลักธรรมาภิบาล ทั้ง ๖ ด้านโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยได้แก่ ด้านความคุ้มค่า ด้านนิติธรรม ด้านความรับผิดชอบ ด้านการมีส่วนร่วม ด้านคุณธรรม และด้านความโปร่งใสผลการ เปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาลทั้ง ๖ ด้าน โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลของ

^{๓๓} พระปลัดไพโรวัลย์ ชาคโร (ศรีเมือง), “การบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษา สำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๘), หน้า ๘๗ – ๙๑.

กลุ่มตัวอย่างพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีสถานภาพ และตำแหน่งหน้าที่แตกต่างกันมี ความคิดเห็นต่อผลการดำเนินงานของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยตามหลักธรรมาภิบาล ทั้ง ๖ ด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ ส่วนปัจจัยที่ทำให้กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยยะสำคัญทางสถิติ ได้แก่ อายุ วุฒิการศึกษา และระยะเวลาการปฏิบัติงาน^{๓๔}

สุธี เดชเพชร ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “หลักธรรมาภิบาลกับการบริหารงานเรือนจำ : กรณีศึกษาเรือนจำกลางบางขวาง” ผลการวิจัยพบว่า ในภาพรวมกลุ่มตัวอย่างที่มีเพศต่างกัน มีผลทำให้ทัศนคติที่มีต่อการบริหารงานเรือนจำกลางบางขวางตามหลักธรรมาภิบาลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ ด้านอายุของกลุ่มตัวอย่างในภาพรวมและรายด้านทั้ง ๖ ด้าน ไม่มีผลทำให้ทัศนคติที่มีต่อการบริหารงานเรือนจำกลางบางขวางตามหลักธรรมาภิบาลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ด้านระดับการศึกษาในภาพรวม ไม่มีผลทำให้ทัศนคติที่มีต่อการบริหารงานเรือนจำกลางบางขวางตามหลักธรรมาภิบาลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ด้านระยะเวลาในการปฏิบัติราชการในภาพรวม มีผลทำให้ทัศนคติที่มีต่อการบริหารงานเรือนจำกลางบางขวางตามหลักธรรมาภิบาลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ และด้านระดับชั้นในภาพรวม มีผลทำให้ทัศนคติที่มีต่อการบริหารงานเรือนจำกลางบางขวางตามหลักธรรมาภิบาล แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕^{๓๕}

อุไรวรรณ แก้วบาง ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู กลุ่มอำเภอธัญบุรีสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานีเขต ๒ ผลการวิจัยพบว่า ๑. การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็น ของครูกลุ่มอำเภอธัญบุรีสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต ๒ โดยรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยดังนี้ หลักนิติธรรม หลักความรับผิดชอบ หลักคุณธรรม หลักความคุ้มค่า หลักความโปร่งใส และ หลักการมีส่วนร่วม ๒. การเปรียบเทียบการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูกลุ่มอำเภอธัญบุรีสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานีเขต ๒ จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน และขนาดของสถานศึกษา ปรากฏผลดังนี้ ๒.๑ ครูที่มี

^{๓๔} จเด็จ โพธิศรีทอง, “การดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาลของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย”, *วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต*, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๒), หน้า บทคัดย่อ.

^{๓๕} สุธี เดชเพชร, “หลักธรรมาภิบาลกับการบริหารงานเรือนจำ : กรณีศึกษาเรือนจำกลางบางขวาง วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๒), หน้า บทคัดย่อ.

ประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มอำเภอธัญบุรีสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต ๒ โดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า หลักนิติธรรม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ ส่วนหลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่าไม่แตกต่างกัน ๒.๒ ครูที่ปฏิบัติงานในขนาดของสถานศึกษาต่างมีความคิดเห็นต่อการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มอำเภอธัญบุรีสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ปทุมธานี เขต ๒ โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า หลัก คุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม และหลักความคุ้มค่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .๐๕ ส่วนหลักนิติธรรม และหลักความรับผิดชอบไม่แตกต่างกัน^{๓๖}

จตุติมา ชำนาญเพชร ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนมัธยมวัดสิงห์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาเขต ๑ โดยรวม พบว่า การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลอยู่ในระดับมากทุกด้าน เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการวางแผนตามหลักความคุ้มค่า อยู่ในระดับมาก คือ ผู้บริหารกำหนดนโยบาย วิสัยทัศน์เป้าหมาย พันธกิจของโรงเรียนอย่างชัดเจน และหลักความรับผิดชอบอยู่ในระดับมาก การบริหารด้านการนำแผนสู่การปฏิบัติตามหลักความคุ้มค่า อยู่ในระดับมาก คือ ผู้บริหารมีการนำเอาทรัพยากรท้องถิ่นมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน และหลักการมีส่วนร่วม อยู่ในระดับมาก คือ ผู้บริหารเปิดโอกาสรับฟังความคิดเห็นของบุคลากรเพื่อนำมาปรับปรุงการทำงานของโรงเรียน ด้านการประเมินผลตามหลักนิติธรรม อยู่ในระดับมาก คือ ผู้บริหารติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผล ครูและนักเรียนที่ปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียน และหลักการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก คือ ผู้บริหารนำข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง มาพิจารณาในการปรับปรุงหลักสูตรของโรงเรียน^{๓๗}

^{๓๖} อุไรวรรณ แก้วบาง, “การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู กลุ่มอำเภอธัญบุรีสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานีเขต ๒”, **วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต** สาขาการบริหารการศึกษา, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาปทุมธานี, ๒๕๕๘), หน้า บทคัดย่อ.

^{๓๗} จตุติมา ชำนาญเพชร, “การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนมัธยมวัดสิงห์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต ๑”, **วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต** สาขาวิชาบริหารการศึกษา, (บัณฑิตวิทยาลัย : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๗), หน้า ๑๑๔.

งานวิจัยต่างประเทศ

แมกนุสัน (Magnuson) อ้างถึงในภาวินี ชินคา ได้วิจัยเรื่องคุณลักษณะของผู้บริหารโรงเรียนที่ประสบความสำเร็จในการบริหารโรงเรียน พบว่า ควรมีคุณลักษณะทางด้านส่วนตัวคือ ควรมีความยุติธรรม มีความซื่อสัตย์ มีอารมณ์มั่นคง มีความรอบรู้ ความเป็นกันเอง มีอารมณ์ขัน เปิดเผย เข้าใจง่าย มีความเยือกเย็นและรู้จักเห็นใจผู้อื่น และคุณลักษณะด้านวิชาชีพ เช่น มีความสามารถติดต่อกับผู้อื่นได้ดี มีความรู้ในการบริหารดี รู้จักการมอบหมายงานสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดี มีความสามารถในการตัดสินใจที่ดี มีความสามารถต่อการรับฟัง ความคิดเห็นของผู้อื่นได้ดี มีการวางแผนงานและการจัดหน่วยงานที่ดี ให้ความสำคัญต่อผู้ร่วมงาน รู้จักใช้อำนาจอย่างเหมาะสม^{๓๘}

เฟรด เฟล์แมน (Fred Frayman) อ้างถึงในสมลักษณ์ แสนคาพู ได้กล่าวถึงจรรยาบรรณในการทำงานว่าเป็นกฎ กติกา ที่สมาชิกในกลุ่มจะต้องปฏิบัติตามจรรยาบรรณ เป็นความประพฤติที่ผู้ประกอบวิชาชีพต่าง ๆ กำหนดขึ้น เพื่อรักษาชื่อเสียงและเกียรติคุณของวิชาชีพนั้นโดยบัญญัติไว้เป็นลายลักษณ์อักษร จึงเป็นกฎเกณฑ์ที่พึงปฏิบัติเป็นกฎที่ทุกคนต้องปฏิบัติตามหากฝ่าฝืนจะต้องได้รับโทษหรือถูกรังเกียจต่อต้าน ฉะนั้น ผู้ประกอบอาชีพจึงต้องรักษารายบรรณและกฎกติกาที่กำหนดไว้^{๓๙}

สรุป การบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล ซึ่งจำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ทำงาน มีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลที่ไม่แตกต่างกันมากนัก โดยผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องมีความรู้ ความสามารถ มีภาวะความเป็นผู้นำ การปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีต่อครูและบุคลากรในสถานศึกษา สามารถนำความรู้มาบริหารจัดการในสถานศึกษาอย่างมีคุณธรรมตามหลักธรรมาภิบาล ทั้ง ๖ ด้าน ได้แก่ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความรับผิดชอบ หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม และหลักความคุ้มค่า

^{๓๘} ภาวินี ชินคา, “รูปแบบการบริหารงานด้วยหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต ๑”, **วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต** สาขาวิชาบริหารการศึกษา, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์, ๒๕๔๘), หน้า ๕๒.

^{๓๙} สมลักษณ์ แสนคาพู, การศึกษาบทบาทของชุมชนในการจัดการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดขอนแก่น, **วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต** สาขาวิชาบริหารการศึกษา, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ๒๕๔๐), หน้า ๕๑.

ตารางที่ ๒.๓ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของ
ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต ๓

นักวิชาการ / นักวิจัย	งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการสถานศึกษา ตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา
พระสุธิตต์ สุภกิจโจ (เชี่ยวชาญ)	การบริหารการศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา อำเภอเลาขวัญ จังหวัดกาญจนบุรีผลการวิจัยพบว่า ๑. ความคิดเห็นของครูผู้สอน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าครูมีความเห็นอยู่ในระดับมากทุกข้อ ๒. เปรียบเทียบการบริหารการศึกษาตามหลัก ธรรมาภิบาล จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า ครูมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน
พรรณงาม แจ่มนิยม	การใช้ธรรมาภิบาลในการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา อำเภอปลายพระยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาได้ใช้หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่าในการบริหารโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก
โสภณ จันทวงศ์	การศึกษการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต ๒ ผลการวิจัยพบว่า ๑. การบริหารการศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน ๒. เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหาร ครูผู้สอน และประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำแนกตามสถานภาพและขนาดสถานศึกษา โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕

นักวิชาการ / นักวิจัย	งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการสถานศึกษา ตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา
พระสกล ฐานธมโม (อินทร์คล้าย)	การบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในจังหวัดนครสวรรค์ ผลการวิจัยพบว่า เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอน จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลแล้วพบว่า ผู้บริหารและครูผู้สอนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอนต่อการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๑ สำหรับในด้านเพศ, อายุ, ตำแหน่งปัจจุบัน, และระยะเวลาในการดำรงตำแหน่ง มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน
พิศสมัย หมกทอง	การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของสำนักงานเขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า บุคลากรมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของสำนักงานเขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทุกด้าน ซึ่งในด้านเพศมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน ด้านอายุ การศึกษา ตำแหน่ง ระยะเวลาในการดำรงตำแหน่ง รายได้ โดยภาพรวมมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ๐.๐๕
พระปลัดไพโรวัลย์ ชาคโร (ศรีเมือง)	การบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษา สำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า ครูมีความคิดเห็นภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งครูที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ทำงาน ต่างกัน แต่มีความคิดเห็นต่อการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษา สำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร ที่ไม่แตกต่าง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

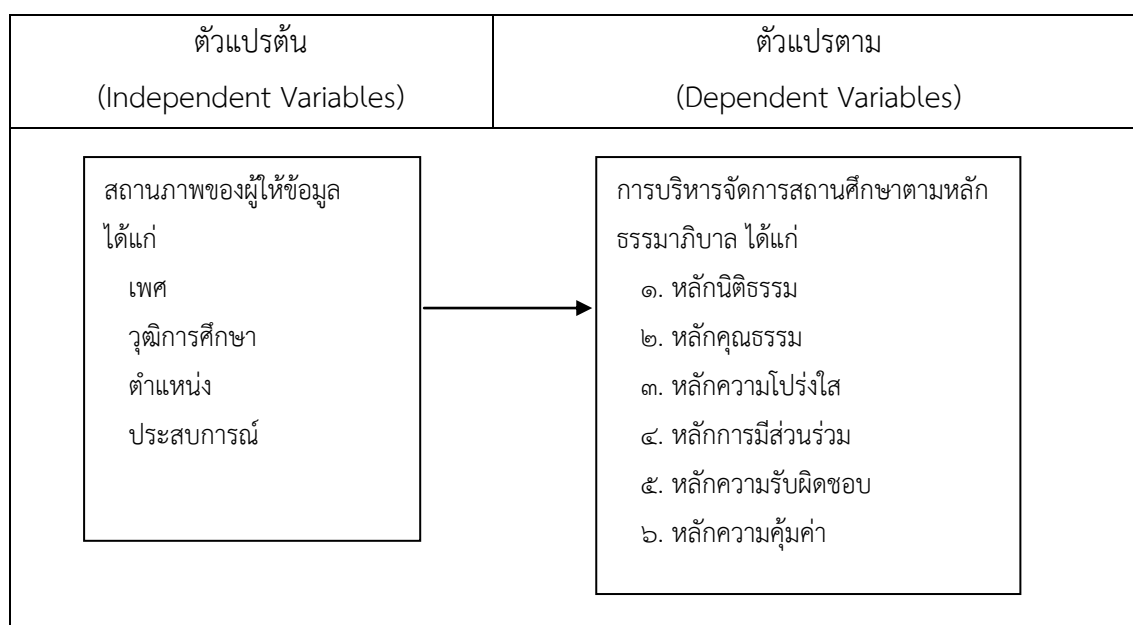
นักวิชาการ / นักวิจัย	งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการสถานศึกษา ตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา
จเด็จ โพธิศรีทอง	การดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาลของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เมื่อเปรียบเทียบกับความคิดเห็นต่อการดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาลทั้ง ๖ ด้าน จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีสถานภาพและตำแหน่งหน้าที่แตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อผลการดำเนินงานของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยตามหลักธรรมาภิบาล ทั้ง ๖ ด้าน แตกต่างกัน ส่วนปัจจัยที่ทำให้กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยยะสำคัญทางสถิติ ได้แก่ อายุ วุฒิการศึกษา และระยะเวลาการปฏิบัติงาน
สุธี เดชเพชร	หลักธรรมาภิบาลการบริหารงานเรือนจำ : กรณีศึกษาเรือนจำกลางบางขวาง ผลการวิจัยพบว่า ในภาพรวมกลุ่มตัวอย่างที่มีเพศต่างกัน มีผลทำให้ทัศนคติแตกต่างกัน ด้านอายุของกลุ่มตัวอย่างในภาพรวมและรายด้านทั้ง ๖ ด้าน ไม่มีผลทำให้ทัศนคติที่มีต่อการบริหารงานเรือนจำกลางบางขวางตามหลักธรรมาภิบาลแตกต่างกัน ด้านระดับการศึกษาในภาพรวม ไม่มีผลทำให้ทัศนคติที่มีต่อการบริหารงานเรือนจำกลางบางขวางตามหลักธรรมาภิบาลแตกต่างกัน ด้านระยะเวลาในการปฏิบัติ ราชการในภาพรวม มีผลทำให้ทัศนคติที่มีต่อการบริหารงานเรือนจำกลางบางขวางตามหลักธรรมาภิบาลแตกต่างกัน และด้านระดับชีในภาพรวม มีผลทำให้ทัศนคติที่มีต่อการบริหารงานเรือนจำกลางบางขวางตามหลักธรรมาภิบาล แตกต่างกัน

นักวิชาการ / นักวิจัย	งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการสถานศึกษา ตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา
อุไรวรรณ แก้วบาง	การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู กลุ่มอำเภออัญบุรียังกาด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต ๒ ผลการวิจัยพบว่า ๑. การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูกลุ่มอำเภออัญบุรียังกาดโดยรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน ๒. การเปรียบเทียบการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า ครูที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน ครูที่ปฏิบัติงานในขนาดของสถานศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นแตกต่างกัน
จตุติมา ชำนาญเพชร	การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนมัธยมวัดสิงห์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาเขต ๑ โดยรวม พบว่า การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลอยู่ในระดับมากทุกด้าน เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการวางแผนตามหลักความคุ้มค่าอยู่ในระดับมาก ด้านการนำแผนสู่การปฏิบัติตามหลักความคุ้มค่า และหลักการมีส่วนร่วม อยู่ในระดับมาก ด้านการประเมินผลตามหลักนิติธรรม และหลักการมีส่วนร่วม
แมกนุสัน (Magnuson) อ้างถึงในภาวินี ชินคา	คุณลักษณะของผู้บริหารโรงเรียนที่ประสบความสำเร็จในการบริหารโรงเรียน พบว่า ควรมีคุณลักษณะทางด้านส่วนตัวคือ ควรมีความยุติธรรม มีความซื่อสัตย์ มีอารมณ์มั่นคง มีความรอบรู้ มีความเป็นกันเอง มีอารมณ์ขัน เปิดเผย เข้าใจง่าย มีความเยือกเย็นและรู้จักเห็นใจผู้อื่น และคุณลักษณะด้านวิชาชีพ เช่น มีความสามารถติดต่อกับผู้อื่นได้ดี มีความรู้ในการบริหารดี รู้จักการมอบหมายงานสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดี มีความสามารถในการตัดสินใจที่ดี มีความสามารถต่อการรับฟัง ความคิดเห็นของผู้อื่นได้ดี มีการวางแผนงานและการจัดหน่วยงานที่ดี ให้ความสำคัญต่อผู้ร่วมงาน รู้จักใช้อำนาจอย่างเหมาะสม

นักวิชาการ / นักวิจัย	งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการสถานศึกษา ตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา
เฟรด เฟล์แมน (Fred Frayman) อ้างถึงใน สมลักษณ์ แสนคาพู	จรรยาบรรณในการทำงานว่าเป็นกฎ กติกา ที่สมาชิกในกลุ่ม จะต้องปฏิบัติตามจรรยาบรรณ เป็นความประพฤติที่ผู้ประกอบ วิชาชีพต่าง ๆ กำหนดขึ้น เพื่อรักษาชื่อเสียงและเกียรติคุณของ วิชาชีพนั้นโดยบัญญัติไว้เป็นลายลักษณ์อักษร จึงเป็นกฎเกณฑ์ที่ พึงปฏิบัติเป็นกฎที่ทุกคนต้องปฏิบัติตามหากฝ่าฝืนจะต้องได้รับ โทษหรือถูกรังเกียจต่อต้าน ฉะนั้น ผู้ประกอบอาชีพจึงต้องรักษา จรรยาบรรณและกฎกติกาที่กำหนดไว้

๒.๕ กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ได้กำหนดกรอบแนวคิดในการศึกษาเกี่ยวกับการบริหารจัดการ
สถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต ๓ สามารถสรุปแผนภาพกรอบแนวคิด (Conceptual Framework) ได้
ดังนี้

ภาพที่ ๒.๑ กรอบแนวคิดการวิจัย (Conceptual Framework)